30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1994, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 165 (668)

Ազգ
Azg
armenian daily

Գառնիի ջրասարի վթարը կվերացվի ուրբաթ օրը

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Գառնիի ջրասարի վթարի վերացման նպատակով Երևանջրմուղկոյուղում կազմվել է հատուկ հանձնաժողով նախագահի տեղակալ Հրայրիկ Թառայանի գլխավորությամբ: Հանձնաժողովը աշխատանքի մեծ ծավալը նկատի ունենալով հայտնել է, որ վթարը կվերացվի ուրբաթ օրը, քանի որ վթարված 300 մետր ջրագծի փոխարեն ներկայումս այդ ուղղությամբ անցկացվում է 800 մետրանոց ջրագիծ: Տեղեկացվեց նաև, որ քաղաքի կենտրոնում ջրամատակարարումը կատարվում է Արզնի ջրասարից, որը բավականացնում է շենքերի առաջին երկու հարկերին: Միջոցառումներ են ձեռք առնվում նաև այն շենքերի համար, որոնք զրկված են ջրից լրիվ (?) նակությունից: Կենցաղային օգտագործման համար բակերում բաց է թողնվել ոռոգման ջուրը, իսկ Նուբարաշեն ավանը ամբողջովին մատակարարվում է ջրատար մեքենաներով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Բաքուն դարձյալ աղավաղում է փաստերը

«ԱԶԳ» ՄԱՐԱՏ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ: Օրեր առաջին կեսին խոշոր տրամաչափի զենքերից գնդակոծվել են Մարտակերտի շրջանի Լեոնիսի և Աղդամի շրջանի Շուշաքենդ գյուղերի հայկական դիրքերը: Ղարաբաղցիները հակառակորդի մնալով հրադադարի վերաբերյալ ձեռք բերված պայմանավորվածությանը, պատասխան քայլերի չեն դիմում: Մյուս կողմից, Ադրբեջանի զանգվածային լրատվության միջոցների հաղորդման համաձայն, վերջին օրերին ղարաբաղյան կողմին են հանձնվել 115 ադրբեջանցի գերիներ և պատանդներ, և ներկայումս Ադրբեջանում իբր ոչ մի հայ պատանդ չկա: Նույն աղբյուրները վկայում են, որ ադրբեջանական իշխանություններին վերջերս Ղարաբաղի կողմից հանձնված 8 գերիները 60-70 տարեկան ծերունիներ են, որոնք իբր թե կյսամիների են ենթարկվել Ստեփանակերտում, օգտագործվել են ծանրաբեռնված աշխատանքներում: Մեկնաբանելով այս հաղորդագրությունը, «Հելսինկյան նախաձեռնություն-92» ԼՂ կոմիտեի համակարգող Կարեն Օհանջանյանը հերքել է ադրբեջանական աղբյուրների տարածած տեղեկությունները, նշելով, որ նման հայտարարությունները բացահայտ սադրիչ բնույթ են կրում և ուղղված են կանանց ու երեխաների մեկուսացման ընթացքում փոխանակման վերաբերյալ Ադրբեջանի, ԼՂՀ-ի և Հայաստանի արտգործնախարարությունների, փորձագետների միջև վերջերս Մոսկվայում ձեռք բերված պայմանավորվածության ձախողմանը: Նրա խոսքերով, միայն հաշվառված գերիներից հետո ադրբեջանական իշխանություններին է հանձնվել շուրջ 200 գերի ու պատանդ, այդ թվում կանայք ու երեխաներ: Ինչ վերաբերում է «կյսամիներին», ապա ըստ Օհանջանյանի, ադրբեջանցի գերիների ու պատանդների առողջական վիճակը գտնվում է միջազգային կազմակերպությունների, հատկապես Կարմիր խաչի ներկայացուցիչների մշտական հսկողության տակ:

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Կիրակի. Մայր Տաճարի բակում հողին հանձնվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի աճյունը

«ԱԶԳ» ՄԱՍԻՍ

Կիրակի օրը, օգոստոսի 28-ին Ս. Էջմիածինը սգո հանդերձանքի մեջ էր: Հայոց աշխարհի բոլոր ծայրերից, սփյուռքից ու արտասահմանի հայր եկեղեցիներից այստեղ էին համախմբվել բազմաթիվ հոգևորականներ, նախարարներ, հայրենի պետության և կառավարության բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, օտարերկրյա դիվանագետներ, մտավորականներ: Ժամը 10-ին Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճար մտան Վեհափառ Հայրապետի հուղարկավորության պետական հանձնաժողովի անդամները, հանձնաժողովի նախագահ ՀՀ նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի գլխավորությամբ: Սկսվեց Սուրբ Պատարագը: Պատարագիչն էր Պոլսո Հայոց Պատրիարք Ամենապատիվ Տեր Գարեգին արքեպիսկոպոս Գազանճյանը: Նրան ընկերակցեցին Հայ Եկեղեցու տասնյակ արքեպիսկոպոսներ, եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, սարկավագներ ու քահանաներ: Վեհափառ Հայրապետի աճյունը դրվեց բեմի վրա սուրբ սեղանի առջև:

«Տէր, հովուեցէ զիս, և ինձ ինչ ոչ պակասեսցի»: Այնուհետև Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը կատարեց օծումը: Աճյունը հոգևոր երգերի ներքո դեպի սուրբ սեղանի շուրջը. «Ահա հրաժարիմ ի քէն Սուրբ Եկեղեցի: Ահա մեկնիմ ի ձէնջ, սիրելի եղբարք, ի կոչումն վերանորոգողին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ»:

Այնուհետև տրտմության դամբանական խոսք կարդաց Մեծի Տանն Կիլիկիո Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը:

«Ես կցանկանայի բանալ հոգեփանցքն այս յորձանքա եռանդների. եռանդի այն հոգևորականին, որ կրոնս իր անձով, իր կյանքով, իր գործով անկեղծաբար և ոչ թե խոնարհական ձևով մեր Տիրոջ այս խոսքին արձագանքը հանդիսանայ»:

«Դու եղար հովիվ քաջ, որը կյանքդ դրեցիր ընծայեցիր ոչխարաց հոտիդ` հայ ժողովրդին. Անձնվեր Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Առաջին: Եղանի ինչ, հոգեղեն և ժողովրդական Հայրապետ, եղար անձնական ու բարեխոս կարողիկը ճշմարտության ավետարանի, ու խոսքով, գրչով և ողջ կյանքով: Եղանի ինչ, Էջմիածնականն ու եկեղեցական Հայրապետ, եղանի ինչ, միասնական ու միութենական Հայրապետ, որ հասարակայա տարիներին եղար կենդանի Հայաստանի եկեղեցու միության և անխախտելի միասնականության:

Տես # էջ 2

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ղարաբաղի ռուսները դիմել են Ալիևին

«ԱԶԳ» ՄԱՐԱՏ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ: Օգոստոսի 27-ին Ստեփանակերտում գործող ռուս-ղարաբաղյան բնկերության նախագահ Լիդիա Արսենյանը դիմել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիևին` պահանջելով շտապ միջոցներ ձեռնարկել Բաքվում ապրող ռուս և սլավոնական ազգությունների մյուս քաղաքացիների նկատմամբ իրականացվող բռնությունների վերջ տալու համար: Տիկին Արսենյանի տվյալներով, վերջին օրերին Ադրբեջանի մայրաքաղաքում թալանվում են ռուսների և ուկրաինացիների բնակարանները, մնացածին ու անհետք պատրվակներով փակվում են ռուսական դպրոցներն ու բարոնները: Սլավոնների հետապնդումները Բաքվում, ըստ Լիդիա Արսենյանի, չեն կարող անտարբեր թողնել բոլոր ռուսաստանցիներին, որտեղ էլ նրանք ապրեն: Ընկերության նախագահի կարծիքով, 1990 թվականի ռուսական զորքերը Բաքվում, հայերի ցեղասպանությունը Սումգայիթում և Ադրբեջանի լեզվի բնակչության դեմ հալածանքները ավելի առաջին նախանշաններն են, որոնց մեր քաղաքիս բացվությամբ և լուռ համաձայնությամբ կհետևեն ավելի լայնածավալ ու ողբերգական իրադարձություններ:

«Մեր ընկերության անունից ես կոչ եմ անում ադրբեջանական իշխանություններին և անձամբ Հեյդար Ալիևին օրերսվ միջոցներ ձեռնարկել հանգամանքների մեղավոր անձանց, մասնավորապես իրավապահ մարմինների ղեկավարների նկատմամբ, որոնց թողտվությամբ են կատարվում այդ անօրինությունները», ասաց Լիդիա Արսենյանը:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Մ. Օլբրայթ. «Լեռնային Ղարաբաղն ունի իր հստակ խնդիրները»

Օգոստոսի 24-ին ԱՄՆ-ում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ տիկին Մադլեն Օլբրայթը հեռուստատեսային մեջքով սփյուռքի ներկայացուցիչների հետ, որ ինքը ազդեցիկ է մաս ազգայնական Հայաստանի լրագրողների թվում ասում էր մտորումներ տված «Հայրենի տասնյակ» թերթակիցը: Ներկայացնում ենք թղթակցի հարցերը և տիկին Օլբրայթի պատասխանները:

– Ինչպես բանակցող սերբերը, այնպես էլ Ղարաբաղի հայերը գտնում են, որ իրենց անկախությունը կարող է հրաշալիորեն միայն այն դեպքում, երբ նրանք ճանաչվեն իբրև անկախ պետություններ: Միջազգային համայնքը, մասնավորապես, այսպես կոչված, «կոնտակտային խումբը», համաձայնել է ճնշում բանեցնել Բոսնիայի սերբերի սահմանների հարցը, ինչը համարժեք է նրանց անկախության իրավունքի դեմ խախտման: Ղարաբաղի դեպքում ոչ մի նման բան առայժմ չի նախատեսվում: Ըստ իս, այս երկու հակամարտությունները ոչինչով չեն տարբերվում իրարից, բացառությամբ նրանից, որ Բոսնիայում անհամեմատ ավելի շատ արյուն է թափվել, քան Ղարաբաղում: Տիկին դեսպան, չե՞ք կարծում արդյոք, որ սեփական պետության ստեղծելու ազգի իրավունքի ճանաչումը արդյունավետությունը դադարեցնելու անհնարին չե՞:

– Ինձ շատ հետաքրքրեցին ձեր անցկացրած զուգահեռները: Վստահ չեմ, թե կարող եմ համաձայնել ձեր բոլոր ասածների հետ, բայց կարծում եմ, որ մենք ապրում ենք մի շատ բարդ ժամանակաշրջան և ամենուր աշխարհում (թեև ձեր ուշադրությունը սևեռված է ձեր սահմանակցման վրա, բայց դա իրականում բնորոշ է ամբողջ աշխարհին) զորս քաղաքի միջոցով կամ զենքի ուժով ստեղծված պետություններ տեսնված են: Դրա հետևանքով են ծագել հակամարտություններ Աֆրիկայում, որոնք հենց այս պահին սաստկացող ավերածություններ են գործում, միլիոնավոր մարդկանց փախստական դարձնում: Անհրաժեշտ, ինչպես դուք նշեցիք, նույնն է կատարվում Բալկաններում:

Տես # էջ 2

ՀԱՄԱՌՈՏ

4 ժամ անընդհատ կրակոցներ Ոսկեպարի վրա

ԵՐԵՎԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Վերստին սրվել է դրությունը Հայաստանի հյուսիսարևելյան սահմաններում: ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության հաղորդմամբ, օգոստոսի 28-ի երեկոյան ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումները Ղազախի տարածքից գրեթե 4 ժամ հրետակոծել են Նոյեմբերյանի շրջանի Ոսկեպար գյուղի պաշտպանական դիրքերը: Հայաստանի սահմանապահ զորքերը սփոփված են եղել դիմելու պատասխան գործողությունների, որից հետո հակառակորդը դադարեցրել է կրակը: Հայկական կողմից զոհեր չկան:

Երևան-Բեյրութ ուղիղ ռադիոկապ

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգեն Առաջինի թաղման և օծման արարողության անմիջական մասնակիցը եղան նաև լիբանանահայերը: Հատուկ ռադիոարի միջոցով թաղման արարողությունից տրվող հաղորդումը Բեյրութում ընդունում և եթեր էր արձակում «Նաիրի» ռադիոկայանը: Այդ գործում իրենց անմիջական ներդրումն ունեցան «Նաիրի» ռադիոկայանի տնօրենությունը և Երևանում կայանի հատուկ թղթակից Ավետիս Դարիբյանը:

ԱՇԽԱՐՀ

Պահպանողականների լիակատար պարտություն Լիտվայում

ՎԻԼՆՅՈՒՍ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ընտրողների պասիվության պատճառով պահպանողականների լիակատար պարտությամբ ավարտվեց տեղական հարցերի շուրջ Լիտվայում անցկացված հանրաքվեն, որի նախաձեռնությամբ հանդես էր եկել «Հայրենիքի պաշտպան» աջ կուսակցությունը (Լիտվայի պահպանողականները): Այն գլխավորում են Վ. Լանդսբերգիսը և Գ. Վագնորիուսը: Ինչպես հաղորդեցին գլխավոր ընտրական հանձնաժողովում, որտեղ դեռևս շարունակվում է քվեների վերջնական հաշվարկը, աղբն այժմ ակներև է, որ հանրաքվեն կիսամարդ չկայացած, քանի որ ընտրական տեղամասեր էր եկել քվեարկության ցուցակներում մեջ մտցված Լիտվայի քաղաքացիների մոտ 35 տոկոսը: Հանրաքվեի անցկացման կանոնադրության համաձայն, նրա կազմակերպիչներին անհրաժեշտ էր ստանալ ընտրողների ձայների կեսից ավելին, որպեսզի նրանց նախապատրաստած «անօրինական սեփականաշնորհման», արժեզրկված ավանդների ու բաժնետոմսերի, պահպանության իրավունքների խախտման մասին» օրինագիծը համարվեր հավանության արժանացած: Դա տեղի չունեցավ:

Իրանի քրդական բնակավայրերը վնասներ են կրել

ԹեՀՐԱՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Իրանի քրդերի տարբեր խմբավորումների միջև չդադարող մարտերը նկատելի վնաս են հասցրել նրանց բնակավայրերին, հայտարարեց քրդական իսլամական «Հզբոլլա» կազմակերպությունը: Ըստ կայանի Բաղդադից կիրակի օրը Իրանի «Իրնա» գործակալությանը տված հարցազրույցում: Նա հրաժարվեց նշել զոհերի ստույգ թիվը, սակայն ասաց, որ միայն վերջին 10 օրերի ընթացքում զոհվել են ոչ պակաս 600 զինվորականներ և խաղաղ բնակիչներ: Որպես եղբայրասպան բախման հիմնական պատճառ, նա Բաղդադից շեշտեց տարաձայնությունները նախ առաջատար քրդական խմբավորումների Քրդստանի դեմոկրատական կուսակցության և Քրդստանի հայրենասիրական միության միջև:

digitised by A.R.A.R.@

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Մայր Տաճարի բակում հողին հանձնվեց...

Երանի ինչ, հայրենասեր եւ ազգասեր Հայրապետ, որ անխախտելիորեն պահեց իր հայրենիքի եւ ազգի անունը։ Երբեք չեղավ ազգայնամոլ եւ օտարամետ, մնալով ազգային։ Եղավ հայրենիքի ազատության խորհրդը, նույնիսկ լուռ կերպով զանց առնելով խորհրդային կարգերի բռնակալությունը։

«Այժմ լույսի մեջ կրթված այն երկսողիկը, ասաց Գարեգին Երկրորդը, որ 1988 թ. փետրվարի 20-ից հետո ուղարկեցիր. Այս խաչը ուղարկում եմ Ձեզ սարդարապատյան ոգիով եւ ղարաբաղյան կյանքով լիցքավորված Երեւանում»։

«Նա ամեն ճիգ ի գործ դրեց, որ անկախ իրավունքների այս պայքարը սխալ չմեկնաբանվի որպես կրոնական երանգ ունեցող պայքար», շարունակեց Գարեգին Երկրորդը։

«Եղավ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ոչ միջոցով, ոչ պաշտոնով, ոչ անունով միայն, այլ հավատով, համոզմունքով, Տիրոջ սրտով եւ ամբողջական ինքնամատուցումով համայն հայ ժողովրդի անխտրական ոգին», ասաց նա։

Այնուհետեւ դամբանական խոսք ասաց Ս. Էջմիածնի կաթողիկոսական տեղապահ, Երուսաղեմի Հայոց Պատրիարք Թորգոմ Արքեպիսկոպոս Մանուկյանը. «Ծանր է մեր վիշտը, խորին է հուզումը։ Կաղոթենք, որ մեր հավատի լույսը անմար մնար, ինչպես Լուսավորչի կանթեղը, որպեսզի կարողանանք մեր սրտերի մեջ վառ պահել հիշատակը Վեհափառ Հայրապետի եւ շարունակել ազնիվ գործը անոր մեջ կենդանի ոգին ազդեցությամբ, հայրենասիրությամբ ու մարդասիրությամբ»։

Սուրբ պատարագի ավարտին Հայոց Հայրապետի աճյունը հոգեւոր երգերի հնչյունների ներքո դուրս բերվեց Մայր Տաճարի արեւմտյան մայր դռնից եւ թափորով հյուսիսային կողմից շրջան կատարելով Տաճարի շուրջը, փոխադրվեց արեւմտյան կողմը, զանգակատան կողքին նախապես պատրաստված գերեզմանափոսի մոտ։ Գերեզմանի մոտ կատարվեց թաղման հանդիսակարգը։

«Մեր պատմության ամենադաժան ժամանակաշրջանում նա էր՝ Արքայազն Վազգեն Առաջինը, որ համարձակորեն հանձն առավ խաչի դժվարագույն ծառայությունը, խաչի, որի ուժով հոգեպես պիտի փրկվեր հայ ազգը եւ եկեղեցին հայոց, իր հրաժեշտի խոսքում ասաց Ամենայն Վրաց Կաթողիկոս Պատրիարք Իլիա Երկրորդը։ Այն ժամանակ, երբ խզված էին կապերը արտասահմանյան երկրների հետ, Արքայազն Վազգեն Առաջինը կարողանում էր կենդանի կապեր հաստատել հայրենիքից դուրս ապրող հայ համայնքների հետ եւ նրանց մեջ խորացնել հայրենասիրության զգացումը, շարունակեց նա։ Վեհափառը առանձնապես մեծ հոգատարություն ցուցաբերեց տաճարների եւ վանքերի վերականգնման, վերանորոգման, ժողովրդի հոգեւոր մակարդակի բարձրացման եւ հաստատման գործում։ Ընդհանրապես նրա գործունեությունը բեղուն եւ համակողմանի էր։ Իրավացի են [illegible], որ արքայազնը կարճ ժամանակամիջոցում կարողացել է անել այնքան, որքան [illegible] ուրիշները։ Վրաստանի եւ վրացական եկեղեցու կյանքում նա միշտ մեր ուրախության կամ ցավի մասնակցողն է եղել։ Հաճախ է այցելել Վրաստան եւ իր սրտի ջերմությունն է ցուցաբերել մեր երկրի նկատմամբ։ Անշուշտ, մեր պատվիրակությունը եւս շատ անգամ է եղել Հայաստանում, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում։ Դուք մեծ հոգեւոր հայր կորցրեցիք, մենք՝ հոգեւոր եղբայր եւ բարեկամ»։

Բազմահազար ներկաները վերջին հրաժեշտն են տալիս Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին։

Դագաղից հանվում են գավազանը, զարդերը, խույրը, վակասը։ Վեղարը ընկնելուց հետո աճյունը ծածկվեց փիլոնով եւ հանձնվեց մայր հողին։

«Մերձեցաւ անձն իմ ի հող, յարեա ստեղծաց, քանզի պատուիրանաւն քո [illegible] հու. Տէր, յոյս իմ, օգնեա ինձ»։

Արարողությունն ավարտեց Գարեգին Երկրորդ Կաթողիկոսը, իր խաչով աղոթելով եւ Հայր մերով, որին ձայնակցեցին Հայ եկեղեցու արքեպիսկոպոսներն ու եպիսկոպոսները։ «Հոգին եւ հիշատակը անմահ մնա, համբերած երանելի Հայրապետ Հայոց»։

Երեկոյան Երեւանի «Արմենիա» հյուրանոցի ճաշասրահում ի հարգանս հանգուցյալ Հայրապետի հոգեհաց տրվեց 300 հրավիրյալների համար։

Սկիզբը էջ 1

Իմ կարծիքով, շատ կարեւոր է ժամանակին մի ձեւ, որպեսզի ազգային ինքնավարությունը այս կամ այն կերպ ճանաչվի առանց խզելու կապերը այն ժողովուրդների հետ, որոնք չեն պատկանում տվյալ էթնիկ խմբին։ Շատ կարեւոր է հանել ազգային բազմազանության ճանաչումը՝ չհարուցելով ընդվզումներ, ավերածություններ եւ պատերազմ։ Կարծում եմ, որ ամեն նման դեպք պետք է [illegible]։

— Ես կցանկանայի խոսել ռուսաստանյան խաղաղարար զորքերի մասին ընդհանուր առմամբ։ Անշուշտ, մենք շատ լավ գիտենք մեր պատմությունը եւ լավ գիտենք, թե ձեր եւ այլ տարածաշրջանների ժողովուրդները ինչ պատճառներ ունեն զգուշանալու ռուսաստանյան խաղաղարարներից։ Այդ պատճառով, մեր կարծիքով, շատ կարեւոր է, որպեսզի ամենուր, որտեղ կան ռուսաստանյան[illegible]ի, երկրների եւ տարածքների [illegible] խառնությունը։

— Ինչպե՞ս կարող եք մեկնաբանել Ադրբեջանին ամերիկյան եւ թուրքական զենքի մատակարարումների մասին հաղորդագրությունները։ Եվ եթե դրանք հաստատվեն, կարո՞ղ է արդյոք Թուրքիան դիտվել հայ-ադրբեջանական հակամարտության նկատմամբ չեզոք երկիր։

— Ձեր նշած մատակարարումների հարցը ես չեմ կարող մեկնաբանել։

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Մադլեն Օլբրայթ. «Լեռնային Ղարաբաղն ունի իր հստակ ինքնությունը»

...նարկվի առանձին։ Իմ կարծիքով, Լեռնային Ղարաբաղն ունի իր հստակ ինքնությունը, եւ խնդիրն այն է, թե ինչպես հասնել այդ ինքնության ճանաչմանը առանց, ձեր խոսքերով ասած, ավելի մեծ արյունահեղության։ Բայց սա մի խնդիր է, որը վերաբերում է մեզ բոլորիս, եւ միջազգային հանրությունը ձգտում է այնպես անել, որ մի ազգության մարդկանց համար արդարության ապահովումը չդառնա մեկ ուրիշ ժողովրդի դժբախտության պատճառ։ Շատ դժվար է այստեղ հավասարակշռություն պահպանել, եւ մենք բոլորս ձգտում ենք դրան։

— Վերջերս Միացյալ Նահանգները փոխել են իրենց տեսակետը ռուսաստանյան զորքերը ղարաբաղյան հակամարտության գոտում որպես խաղաղարարներ օգտագործելու հարցի վերաբերյալ։ Ո՞րն է այդ փոփոխության պատճառը։ Դուք այլեւս չե՞ք վախենում, որ խաղաղարարները կարող են դառ...

...տանյան խաղաղարար ուժեր, լինեն միջազգային դիտորդներ, եւ գործի միջազգային [illegible] նրանց գործողությունները վերահսկելու նպատակով։ Անկեղծ ասած, մշտապես ջանքեր ենք գործադրում համոզվելու համար, որ ռուսական զորքերը դուրս են բերվելու մի շարք տարածքներից։ Ինչպես նշեցի, ես այցելել եմ Մոլդովա եւ շատ գոհ եմ, որ համաձայնություն է ձեռք բերվել այնտեղից ռուսաստանյան ուժերը դուրս բերելու վերաբերյալ։ Այնպես որ, ռուսաստանյան զորքերը նախկին Խորհրդային Միության հանրապետություններից դուրս բերելու հարցը մեր մտահոգության լուրջ առարկան է, որոնց մենք վերաբերվում ենք շատ զգուշությամբ, ձգտում ենք վստահ լինել, այդ թվում նաեւ միջազգային կազմակերպությունների օգնությամբ, որ ռուսական զորքերի գործողություններն օրինական են եւ ոչ մի կերպ չեն ոտնահարում դրանց հետ առնչվող հանրապետությունների...

Թույլ տվեք միայն ասել, որ սառը պատերազմից հետո ստեղծված իրադրության սարսափելի կողմերից մեկն էլ զենքերի տարածումն է ամբողջ աշխարհով մեկ։ [illegible] գոյացել է սպառազինությունների շուկա, որտեղից կարելի է գնել զենք, եւ այդ զենքը հնարավորություն է տալիս երկարաձգել հակամարտությունները ավելի, քան նրանք կտեւեին այլ պայմաններում։ Աշխարհի շուկաներում ցանկացած տեսակի զենքի մատչելիությունը մի խնդիր է, որը խորապես մտահոգում է Միացյալ Նահանգներին եւ բոլոր այն երկրներին, որոնք ձգտում են վերահսկել իրադրությունը։ Ես կարծում եմ, որ մենք պատասխանատու ենք այն բանի համար, որպեսզի թույլ չտրվի սպառազինության տարածում եւ միջազգային հանրության միջոցով վերահսկել սովորական սպառազինությունների անթույլատրելի տարածումը աշխարհով մեկ։ ԵՏ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյան. Վեհափառը մարմնավորեց պետության եւ եկեղեցու միասնությունը

«Վեհափառի թաղմանը խոսք հատկանշական դամբանականով հանդես եկավ հանրապետության նախագահը, արծարծելով պետություն-եկեղեցի եւ եկեղեցու ներսում միասնականության գաղափարը»

Վեհափառ Հայրապետի շուրջ քառասնամյա գահակալությունը, որ համընկավ ստալինյան բռնատիրության թոթափման, մեծ ազատագրման ու մարդկային արժեքների վերականգնման [illegible] տարիներին, եղավ համակ նվիրումի, եկեղեցական բարեփոխումների եւ ազգային զարթոնքի լիարժեք ժամանակաշրջան։

Եւ թեեւ այդ ժամանակաշրջանում մակընթացություններին հաջորդեցին նաեւ տեղատվություններ, ձեռնարկվեցին մեծ եւ խղճի ազատության նորանոր սահմանափակումներ, բորբոքվեցին անհարկի ներեկեղեցական տարաձայնություններ, բայց Վեհափառ Հայրապետը, միշտ մնալով Ամենայն Հայոց բարձրության վրա, իր իմաստուն եւ հավասարակշռված գործունեությամբ, անվրեպ ձեռնարկներով ու ծանրակշիռ խոսքով կարողացավ եկեղեցին ու իր հոտը հեռու պահել աղետալի փորձություններից եւ անմխիթարական կորուստներից։

Դրա համար պահանջվում էր, ի հարկե, երկաթյա կամք, ծով համբերություն, խոր իմաստություն ու հեռատեսության հատկանիշներ, որ նախախնամությունը բարեբախտաբար Վեհափառից չէր զլացել։

Հասուն կյանքի ավելի քան յոթանասուն երկարածիգ տարիների ընթացքում զգայաբար Հայաստանի վիճակը կիսեց իր ժողովրդի բաժին ընկած բոլոր տառապանքները եւ հայրենասիրական պարտքի ու հոգեւոր պատասխանատվության բարձր գիտակցությամբ ջանաց ամոքել նրա ցավերը, [illegible] նրա բաղձալի հույսերը։

Վազգեն Վեհափառը, սակայն, բախտ ունեցավ նաեւ վայելելու իր ժողովրդի տարած հաղթանակը, նրա [illegible], [illegible] լինելու արցախահայության հերոսամարտի եւ ողջունելու հայոց պետականության վերականգնումը։

Երիտասարդական ավյունով նա լծվեց նորանկախ հանրապետության ամրապնդման սրբազան գործին այն վեր դասելով մնացյալ բոլոր ժամանակավոր ու անցողիկ խնդիրներից, անձամբ ողջունելով «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ստեղծման գաղափարը եւ իր անձնական օրինակով ու անմիջական մասնակցությամբ խթանելով նրա հաջող ընթացքը։

Չնայած երկրի ներկա ծանր իրավիճակին, առկա հակասական դժվարություններին, սոցիալ-տնտեսական ծանր խնդիրներին՝ Վեհափառ Հայրապետը, օժտված լինելով հիմնականն ու երկրորդականը, անցողիկն ու մնայունը զանազանելու բացառիկ շնորհով, մինչեւ վերջին շունչը մնաց լավատես հայ ժողովրդի եւ Հայաստանի հանրապետության ապագայի նկատմամբ։

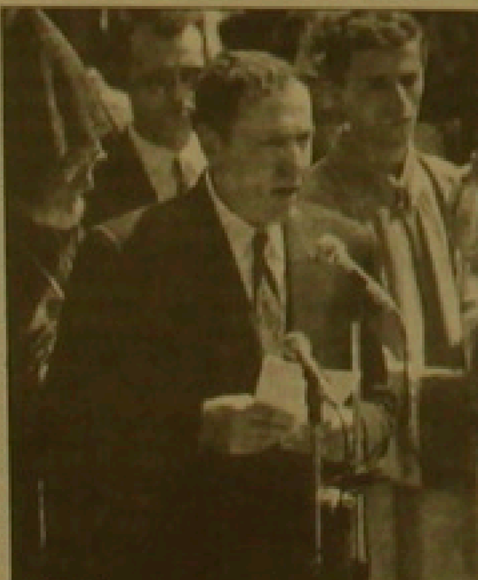

Հայ առաքելական եկեղեցու 1700-ամյա պատմության մեջ Վազգեն Վեհափառ երջանկությունն ունեցավ դասվելու այն հազվագյուտ կաթողիկոսների շարքը, որոնք իրենց ազգին ծառայեցին հայոց անկախ պետականության գոյության պայմաններում դրանով հնարավորություն ձեռք բերելով բազմապատկելու եկեղեցական գործունեության արդյունքները։ Վեհափառն այսպիսով իր անձնական օրինակով եւս մեկ անգամ հաստատեց ազգի բնականոն գոյության երկու անհրաժեշտ պայմանների՝ պետության եւ եկեղեցու ճակատագրի միասնության անառարկելի ճշմարտությունը։

Նա թողեց, սակայն, նաեւ անկատար մի երազ, որի իրականացման համար չխնայեց որեւէ ջանք, մանավանդ գահակալության վերջին տարիներին։

Այդ երազը Հայ առաքելական եկեղեցու միասնության եւ ավանդական նվիրապետության վերականգնումն էր, որը որպես սուրբ պատգամ հանձնվեց մեր սերնդի խղճին։

Վեհափառ Հայրապետը աշխարհից հեռացավ [illegible], բայց նրա փառավորված հոգին գնաց ճախրելու երկնային արքայության մեջ Լուսավորչի, Սահակի, Մեսրոպի, Ներսես Շնորհալու, Խրիմյան Հայրիկի անմահ հոգիների [illegible]։

Վազգեն կաթողիկոսի լուսավոր կերպարը հավերժ կմնա յուրաքանչյուր հայի բաբախող սրտում որպես եկեղեցասիրության, անձնվիրության, հայրենասիրության եւ հավատարմության անանց խորհրդանիշը, իսկ նրա աղոթքները որպես պահապան հրեշտակներ դեսպանես կհսկեն մեր [illegible] ոգին։

ՆԵՐՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կ. Կոստանյան. «Ենթադրել կարելի է, թե ով է հրահրում նոր ՌԱԿ»

Ինչպես հայտնի է, վերջերս Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության մի խումբ նախկին անդամներ հայտարարել էին Ռամկավար ազատական նոր կուսակցություն ստեղծելու իրենց մտադրության մասին։ ՀՀ արդարադատության նախարարության հասարակական քաղաքական կազմակերպությունների գրանցման վարչությունից «Նոյյան տապանի» թղթակցին հայտնեցին, որ դեռեւս վարչությունը չի ստացել նման կազմակերպության կանոնադրությունը։ Նախարարությունում նշեցին սակայն, որ օրենքով արգելված է նույն անվան տակ երկրորդ կազմակերպության գրանցումը, եթե անվանումները լիովին համընկնում են։ ՀՌԱԿ փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցի խնդրանքով հաղորդեց նոր Ռամկավար ազատական կուսակցության հռչակմանը նախորդող իրադարձությունների ժամանակագրությունը։ ՀՀ նախագահի ԱՄՆ կատարելիք այցի նախօրեին, իր համար շատ ծանրաբեռնված մի օր ընդունում է ոմն Գրիգոր Գրիգորյանի, որը մինչ այդ ՌԱԿ-ից հեռացվել էր [illegible]։ Երկու օր անց Գ. Գրիգորյանը [illegible] մասնակից է դառնում, եւ նրա անունը հայտնվում է ստեղծվելիք կազմակերպության կազմկոմիտեի ցուցակում։ Հաջորդ օրը ՀՀ արդարադատության նախարարությունը ստուգումներ է սկսում ՀՌԱԿ գրասենյակում, «ըստ որում այն պիտի մի ստուգում, որը չի իրականացվել հանրապետությունում գրանցված 39 կուսակցություններից որեւէ մեկում (ստուգումները վերաբերում են ոչ միայն կուսակցությունների վերաբերյալ օրենքի խախտումներին, այլեւ զուտ ներկուսակցական հարցերին)»։ ՀՌԱԿ վարչությունը տրամադրում է բոլոր անհրաժեշտ նյութերը։ «Մենք ունենք հստակ տեղեկություններ, որ ՀՀ Գխ նախագահության՝ ներկա իշխող կազմակերպության մասը կազմող որոշ անդամներ որոշակի գործողություններով միջամտել եւ միջամտում են մեր ներկուսակցական խնդիրներին։ Նրանց անմիջական մասնակցությամբ եւ օգնությամբ փորձ է արվում ձեւավորել պառակտողական խմբակցություն, որը պետք է հանդես գա Ռամկավար ազատական կամ դրան մոտ անվան տակ։ Այդ հանգամանքը մեզ եւս չի տխրեցնում, որովհետեւ բոլոր թվարկված գործողությունները կրում են արհեստական բնույթ եւ, ի վերջո, չեն կարող նպաստել խաղաղական լուրջ զարգացումների»։ ԵՏ

■ ***Էներգիայի նոր նախագիծ։*** *«[illegible]» [illegible] տեղեկացնում է, որ ամերիկյան [illegible] միության գործադիր տնօրեն [illegible] անցյալ շաբաթ հայտարարեց [illegible] միության էներգիայի նոր նախագծի վերաբերյալ, որը ներկայացրել է «Վինրոք ինթերնեյշնլ» ընկերության աշխատակից Ջոն Դեյվիսոն։ Մասնավոր, ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության կողմից ստեղծված լինելով, այս ծրագիր պաշտպանում է էներգիայի խնդիրները, Հայաստանի ճարտարագիտական համալսարանի համագործակցությամբ փնտրելով էներգիայի այլընտրանքային միջոցներ։ Արկանզասի նահանգի «Վինրոք ինթերնեյշնլ» ընկերությունը մեկն է այն ընկերություններից, որոնք տրամադրում են սարքավորումներ եւ վերապատրաստում են մասնագետների։*

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
[illegible]
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Օրերս ռուսաստանցի եւս 3 սահմանապահներ վիրավորվեցին Տաջիկստանում ռեակտիվ արկերով մոսկովյան սահմանապահ ջոկատի 12-րդ ուղեկալի գնդակոծման հետեւանքով: Ըստ ականատեսների հաղորդածի, գնդակոծությունը կատարվել է ինչպես Աֆղանստանի տարածքից, այնպես էլ բլրակից, որտեղ մերձակա լեռներում գտնվում է տաջիկ ընդդիմության զինված խմբավորումներից մեկը:

Այս փաստը եւ դրան նախորդած մի շարք իրադարձություններ, որոնց մասին անընդհատ միայն: Ընդհանուր առմամբ, տաջիկական ընդդիմությունը խիստ մասնատված է եւ տարբերույթ: Եւ դժվար է ասել, թե որոնք են ընդդիմադիր խմբերի պահանջները: Տաջիկական ընդդիմության հիմնական մասը միայն պայքարում է ներկայիս կառավարության դեմ, նրան մեղադրելով ռուսամետ կողմնորոշման մեջ: Իհարկե, առավել ոչ են հնչում Տաջիկստանից ռուսական զորքերի դուրսբերման պահանջները:

Արդեն հայտնի է Ռուսաստանի վերաբերմունքը այս ամենի հանդեպ սկսվեց, հանցի շուտով «ընդդիմության» այդ մասը միավորվեց իր ենդացի գործընկերների հետ եւ պայքար սկսեց ռուսական զորախմբի դեմ:

Այսպիսով, Ռուսաստանը ջանում է իր ներկայության սակ պահել տաջիկա-աֆղանական սահմանը եւ աջակցել Տաջիկստանի ղեկավարությանը:

Այդ նպատակով, Տաջիկստանի ղեկավարությունը Ռուսաստանից ստացել վարկ ստացավ, եւ յուրեր տղսվեցին «ռուբլու գոտու» մեջ Տաջիկստանի մտնելու հեռանկարների

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տաջիկստանում ծավալվում է պարտիզանական պատերազմը

Ռուսական սահմանապահ զորքը երկու կրակի միջեւ՝ ընդդիմության եւ մոջահեդների

ընթացքում ընդդիմությունը զերի էր վերցրել կառավարական զորքերի զինվորների, վկայում են Տաջիկստանի տարածքում պարտիզանական պատերազմի ոչ թե սկսվելու, այլ ծավալման մասին: Այս բոլոր երեւույթների ազդեցարն իր հիմնական բնութագրերով նման է այն իրադարձություններին, որոնք ծավալվում են հարեւան Աֆղանստանում, խորհրդային զինված ուժերի հեռանալուց հետո:

Տաջիկստանում Ռուսաստանի սահմանապահ զորախմբի հրամանատարի տեղակալ Վլադիմիր Նովիկովը մոսկովյան 12-րդ ուղեկալում տեղի ունեցած վերջին դեպքերը բնութագրեց որպես Աֆղանստանի տարածքից տաջիկական զինված ընդդիմության լայնածավալ ներխուժման սկիզբ:

Բուն Աֆղանստանում իրավիճակը շատ բարդ ու խճճված է եւ, բաց երեւույթին, մոջահեդների խմբավորումների որոշակի մասի համար ձեռնտու է համագործակցել Տաջիկստանի իր համախոհների հետ: Այսպես, Աֆղանստանի ռազմական անկայունությունը իր բոլոր տարբերիչ՝ գծերով աստիճանաբար «արտահանվեց» Տաջիկստան, որտեղ առկա են բոլոր պայմանները:

Ընդհանուր առմամբ, բոլոր պարտիզանական գործողությունների հիմքում ընկած է նախեւառաջ տաջիկական ընդդիմության այն պահանջը, որ «Տաջիկստանում չպետք է լինի ոչ կոմունիստական, ոչ էլ կոմունիստական կառավարում»:

Այդ մասին հայտարարեց ընդդիմության ղեկավարներից մեկը՝ ԱՄՆ-ում Տաջիկստանի ժողովրդավարական ուժերի համակարգիչ կենտրոնի նախագահ Օդախոն Լաթիֆին ռուս ամերիկյան լրատվական կենտրոնում:

Հատկանշական է, որ ընդդիմությունն ունի իր հստակ ծրագիրը, հանրապետության իրադրության կարգավորման վերաբերյալ:

Ինչպես հաղորդեց «Ազատություն» ռադիոկայանը, այդ ծրագրի հիմնական բովանդակությունն հետեւյալն է. հարկավոր է նախեւառաջ ստորագրել հրադադարի համաձայնագիր, որից հետո կսկսվի անցման ժամանակաշրջան, երբ կգործեն իրավասու, որեւէ մեկից անկախ մարդկանցից կազմված ժամանակավոր խորհրդարան եւ ժամանակավոր կառավարություն:

Իշխանության այդ ժամանակավոր մարմինների խնդիրն էր նախապատրաստել ժողովրդավարական նոր սահմանադրությանն առնչվող հանրաքվե եւ նոր ընտրություններ, այնպես ուղղելով կազմել ժողովրդավարական, իրավական պետություն: Բայց այս բոլոր պահանջներն առաջ են քաշվում ընդդիմության առավել ժողովրդավարական

դեմ: Տաջիկա-աֆղանական սահմանը Ռուսաստանի ազգային կենսական շահերի գոտի է, եւ նա

մասին: Սակայն, Բեկոռուսիայի դեպքը հուշում է, որ այդ խոսակցությունները առայժմ անհուսալի են:

դրանք պաշտպանում է բոլոր միջոցներով ու եղանակներով: Տաջիկական ընդդիմության 1993 թ. ամառային արշավանքից հետո Ռուսաստանը միջինասիական երկրներին ու Կիրգիզիային, Ղազախստանին, Ուզբեկստանին, Թուրքմենստանին առաջարկեց այդ սահմանը պահպանել համատեղ ջանքերով: Կողմերը համաձայնեցին եւ Աֆղանստանի սահման բերեցին իրենց ստորաբաժանումների մեկական գումարտակ: Սակայն պարզելով, որ դեռ էության Միջին Ասիայի ուղեկիցները սկսել են մարտնչել Աֆղանստանի «ազգեկ մոջահեդների» դեմ, գրեթե բոլոր միջինասիական հանրապետությունները դուրս բերեցին իրենց զինված ուժերը տաջիկա-աֆղանական սահմանի գոտուց եւ Ռուսաստանին առաջարկեցին իրենց բացակայությունը փոխհատուցել այդ նպատակին ֆինանսական միջոցների հատկացմամբ: Միջինասիական կազմավորումների ներկայությունն այստեղ մեկ ամիս էլ չտեւեց:

Այսպիսով, Ռուսաստանը մենակ մնաց երկու կրակի արանքում, որոնցից մեկը տաջիկական զինված ընդդիմությունն է, մյուսը՝ Աֆղանստանի մոջահեդները: Արդեն 1993 թ. աշնանը Ռուսաստանը փորձեց լեռնային Բադախշանի ինքնավար մարզում սեփական իրեն ձեռնտու ես մեկ ընդդիմություն, որպեսզի բացառվի պամիրցի ղեկավար Բադախշանի անկախության հարցը, բայց չարաչար

ունեցավ: Տաջիկստանի նախագահության միակ թեկնածուն ընդդիմադիր ղեկավարության կանոնավոր նախագահի տեղակալ Էմոմալի Ռախմոնովը Մոսկվա այցելեց եւ Ռուսաստանի ղեկավարությունից արտակարգ օգնություն խնդրեց: Ռուսական կողմի ավելի քան սառն ընդունելությունը եւ բնդարձակ հայտարարությունները վկայում են, որ Ռուսաստանը չի ազդում հողերը քամուն տալ, այսինքն, աջակցել բնակչության պաշտպանությունը չկայացող վարչակարգին: Սեպտեմբերի 25-ին Տաջիկստանում նախատեսված հանրաքվեն եւ նախագահական ընտրությունները կանցկացվեն միջազգային դիտորդների հսկման ներքո:

Այսպես թե այնպես, տաջիկա-աֆղանական սահմանում պաշտպանական միջոցառումներ իրականացնող Ռուսաստանը դրա հետ մեկտեղ չի շտապում լուծել զուտ տնտեսական հարցերը:

Ըստ էության, քաղաքական տեսակետից Ռուսաստանի համակրանքը ժողովրդավարական ընդդիմության կողմն է, որի մասին սկզբում խոսեցինք: Սակայն Ռուսաստանը նաեւ չի կարող իրեն թույլ տալ լիովին հրաժարվել Տաջիկստանի այսօրվա ղեկավարությանն աջակցելուց, որպեսզի վերջնականապես չխառնի բոլոր խաղաքարտերը:

ՌՈԶԱ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վրաստանի ադրբեջանցիները բողոքում են ոստիկանությունից

ԹԲԻԼԻՍԻ, 27 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐԲ-ԻՍՄ ՊՐԵՍ: Վրաստանի Կասպիի շրջանի բնակիչ ադրբեջանցիներն օգոստոսի 26-ին բողոքի ծեռնարկում անցկացրին հանրապետության խորհրդարանի շենքի մոտ, ծգտելով ուշադրություն բեւեռել տեղական ոստիկանության կամայականությունների վրա, որոնք, նրանց կարծիքով, գործվում են ազգային հողի վրա: Ցուցարարները շրջանի իրավապահ մարմինների աշխատակիցներին մեղադրեցին բռնության եւ դաժանության մեջ, հայտարարելով, որ տարեսկզբից ադրբեջանական ազգության 10 խաղաղ բնակիչներ սպանված են արվել եւ սպանվել, 20-ը ստացել են խեղումներ եւ հրազենի վերքեր:

Վրաց-աբխազական հարցը օգոստոսի 30-31-ը Ժնեւում

Աբխազիայի իրադրության կարգավորման խաղաղական հարցերն են օգոստոսի 30-31-ը քննարկվելու Ժնեւում՝ վրացական եւ աբխազական կողմերի, Ռուսաստանի եւ Միավորված ազգերի մասնակցությամբ անցկացվող բանակցությունների հերթական փուլի ընթացքում: Այդ հանդիպումը, ինչպես նախորդները, կանցնի շվեյցարական դիվանագետ Էդուարդ Բրուններ՝ ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի հատուկ ներկայացուցչի նախագահությամբ:

ՄԻԱՍՆՊՐԵՍ

Գայդարը մեկնեց Ֆինլանդիա

ՀԵԼՍԻՆԿԻ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Ֆինլանդիայում է գտնվում Ռուսաստանի «Ժողովրդավարական ընտրություն» կուսակցության նախագահ Եգոր Գայդարը: Նրա այցը կազմակերպվել է երկրի վարչապետ Ախոյի մասնավոր հրավերով: Այն նախատեսում է հանդիպումներ ֆինն տնտեսագետների եւ այլ մասնագետների հետ: Ինչպես սպասվում է, նրան կընդունի նաեւ նախագահ Ախտիսաարին:

Փոխվեց Ազերթաջի տնօրենը

ԲԱՔՈՒ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Ընդամենը մի քանի օր առաջ երեւանում փոխվեց «Արմենպրես» պետական լրատու գործակալության տնօրենը: Եվ ահա տեղեկացանք, որ Ադրբեջանի նախագահի հրամանագրով փոխվել է նաեւ Ադրբեջանի լրատվական պետական գործակալության՝ «Ազերթաջի» տնօրենը: Այդ պաշտոնում նշանակվել է Վագիֆ Ռուստամովը: Ամենայն հավանականությամբ, սա ընդամենը հետաքրքիր զուգադիպություն է:

ՄՈՍԿՎԱ

Դաշնության սուբյեկտները դաշնության անդամնե՞ր

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի նախագահին առընթեր վերլուծական կենտրոնի փորձագետները «Ռուսաստանի շրջանային ռազմավարությունը» փաստաթղթում առաջարկում են մասնավորապես այսօրվա անորոշ «դաշնության սուբյեկտներ» դարձնել «դաշնության անդամներ»: Ինչպես նշեց կենտրոնի ղեկավարի տեղակալ Մարկ Ուռնովը, դա վերաբերում է հանրապետություններին, երկրամասերին եւ մարզերին, որոնք կարող են որպես դաշնության անդամներ ընդունվել Դաշնակցային ժողովի կողմից, եթե տանն Ռուսաստանի սահմանադրական դատարանում հաստատված սահմանադրություններ կամ ղայլանավորվածություններ: Ուռնովը նշեց, որ զուտ ռուսական մարզերի եւ այսպես կոչված տիտղոսակիր հանրապետությունների կարգավիճակների համահարթման խնդիրը օրենսդիր եւ ոչ թե գործադիր իշխանության խնդիր է: Նա գտնում է, որ ժողովրդավարական Ռուսաստանի այսօրվա բնական ընտրությունը հանդիսացող ֆեդերալիզմը ազգային խնդիրների լուծման գործիք չէ եւ, ընդհակառակը, ելնում է էթնիկական բազմազանության հավասարությունից: Բայց պետք է հաշվի առնել փաստական իրավիճակը: Մասնավորապես Ուռնովը հիշեցրեց, որ ստեղծված է նույնիսկ «ասիմետրիկ դաշնության» հասկացություն: Սակայն չափից ավելի ասիմետրիկ կառույցը կերջվի: Ուռնովի խոսքերով, իր կենտրոնի փորձագետները կողմնակից են դաշնության սուբյեկտների քաղաքական կարգավիճակների աստիճանական համահարթմանը ռուսական մարզերի կարգավիճակի բարձրացման, «հանրապետականացման» ճանապարհին:

ՄԵՐՁԻՆԵՍՏՐ

Պավել Գրաչով. 14-րդ բանակի հարցը կամայական որոշում չէ

ՄՈՍԿՎԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՄՆԱՐԲ: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը հերքեց զանգվածային լրատվության միջոցների այն հաղորդումները, թե նախագահ՝ եւ գերագույն գլխավոր հրամանատար Բորիս Ելցինի եւ իր միջեւ տարաձայնություններ կան գեներալ Ալեքսանդր Լեբեդի վաստակի եւ մերձդնեստրյան արյունալի հակամարտության լուծման մեջ նրա դերի գնահատման հարցում: «Միանշանակ, նշվում է նախարարի այսօր տարածած հայտարարության մեջ, եռանդագին լուրեր են տարածվում, թե Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությունը 14-րդ բանակի վերակազմավորման պատրվակով ձգտում է հեռացնել բանակի անհնազանդ հրամանատարի հետ»:

Այս կապակցությամբ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարը հայտարարեց, որ 14-րդ բանակի վերակազմավորման կամ Պրիդնեստրովիեից դրա դուրսբերման հարցը չի կարելի համարել պաշտպանության նախարարության ինքնուրույն նախաձեռնություն, այն խզել շահագրգիռ կողմերի համաղասնական համաձայնագրերից ու պայմանավորվածություններից:

«Բանակի բարեփոխմանը, դրա կազմակերպական հաստիքային կառույցի բարելավմանն ուղղված մեր բոլոր մտադրությունները բխում են բացառապես համապատասխան արտաքին քաղաքական որոշումներից, որոնք դեռ գտնվում են վերջնական փուլում, եւ չի բացառվում, որ նախագահը, կառավարությունը եւ խորհրդարանը փոփոխություններ կատարեն դրանցում», ընդգծեց Պավել Գրաչովը:

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությունը, այնուհետեւ ասվում է փաստաթղթում, լիովին համամիտ է մոլդովա-մերձդնեստրյան հակամարտության կարգավորման մեջ 14-րդ բանակի եւ նրա հրամանատարի դերին նախագահի տված բարձր գնահատականին: Մենք համամիտ ենք, թե ինչ հետեւանքներ կարող է ունենալ Պրիդնեստրովիեից 14-րդ բանակի լրիվ դուրսբերումը նախքան Քիշնեւի ու Տիրասպոլի միջեւ քաղաքական լուծումը:

digitised by . A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Կարիքը, դժվարությունները, բռնությունը հոգնած են արել մարդկանց: Բնակչության մեծամասնությունը վախեցած սպասում է եկող ձմռանը: Մեր բոլոր փաստաթղթերում, սոցիալ-տնտեսական զարգացման բոլոր ծրագրերում, «սոցիալական» բառը միշտ առաջին տեղն է մտնում, իսկ իրականում սոցիալական խնդիրների լուծումը միշտ հետին պլանում է գտնվում: Դրա ապացույցը, կարծում եմ, ակնհայտ է՝ մենք հայտնվել ենք սոցիալապես անտանելի իրավիճակում: Այսօր խոսվում է սոցիալական պաշտպանության մասին, սակայն Հայաստանում մշակված չէ հստակ, նպատակաուղղված սոցիալական քաղաքականություն, այն հասցեագրված չէ յուրաքանչյուր խավի, կատեգորիայի, խմբի, սոցիալական շերտի: Դրա հիմնական պատճառությունն այն է, որ շատ արագ փոխվում են կառավարությունները, և սոցիալական խնդիրները միշտ մղվում են հետին պլան: Իրականում մենք ունենք սոցիալական քաղաքականության որոշակի մասերը միայն, ինչը նման է ծակ պլած նավին, երբ անընդհատ փորձում են այդ ծակերը փակել, կարկատել և ոչ թե կամ հասցեագրված ենք նվազագույն աշխատավարձ՝ առանց հաշվի առնելու, թե մեկ ամսվա ընթացքում ինչքա՞ն կարող է կարիքավորը ապրել: Սա ապացույցների անհրաժեշտություն չունի: Աշխատող մարդը չի կարողանում բավարարել իր ընտանիքի նվազագույն պահանջները: Սա անլուծելի մի իրավիճակ է: Անհրաժեշտ է լրջորեն զբաղվել տնտեսության վերականգնման խնդրով: Տնտեսության աշխուժացումը, դրամի կայունացումը, հարկային համակարգի հստակ աշխատանքը կարող են որոշակի ազդեցություն ունենալ մարդկանց եկամուտների բարձրացման վրա: Սոցիալական հստակ քաղաքականության հաղթանակ կարող է լինել այն համայնքում, երբ աշխատանք ունեցող մարդն իր աշխատավարձով կարողանա ապրել, ապահովել իր ընտանիքի կենսամակարդակը:

Մեծ լարվածություն առաջ բերեց դրամի փոխանակումը և հասկանալի ավանդների նկատմամբ կիրառված քաղաքականությունը: Չզիջենք հավատալ և ինչպես մի գիտեն մենք բոլոր մարդկանց աղքատացրինք: Ո՞վ ասաց, որ պետք է անպայման 200-ի բաժանվելին մարդկանց բնակչին, երիտասարդ մասնագետին տեղավորելու, աշխատանքով ապահովելու համար: Սակայն ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ գործատուները չեն կարողանում իրենց այսօրվա աշխատողների աշխատավարձը բարձրացնել, կրճատումներ չանել, և որ մնաց ֆինանսների կամ օրենքների պահանջներին համապատասխան զբաղվել աշխատատեղերի ստեղծման, աշխատանքի տեղավորման խնդիրներով: Ցանկության, լավված աշխատանքի դեմ բերում վերը նշվածը անլուծելի խնդիր չէ, որովհետև մանավանդ կանանց աշխատուժը այսօր անհնարժան է, և ոչ մի օրակ չի զբաղված այս հիմնախնդրով:

Կարգավորման առաջին քայլը ես տեսնում եմ, օրինակ, Հայաստանում զորագործությունը զարգացնելու մեջ: Սա բացառիկ դժվար խնդիր չէ, նույնիսկ ձմեռվա ընթացքում մարդիկ կարող են իրենց տանը աշխատանք ունենալ: Երկրորդ տնայնագործությունը, այսինքն ոչ էներգատար աշխատատեղերի ստեղծումը, որը հանրապետության տնտեսական զարգացման կարևոր ուղղություններից պետք է դառնա: Եվ կառավարությունը և համապատասխան նախարարությունները փոխել, որ մարդն իր փակչանոցը զգա, այդպիսի էլ հետո չէ: Մյուս կողմից՝ ինչպիսի՞ մեխանիզմներ մշակել, որ բոլորիս ուժով ստեղծված բնակարանը սեփականությունը միշտ բարձանքի պահպանվի սոցիալական արդարությունը: Կարծում եմ, այս սեփականաշնորհման ընթացքում սոցիալական արդարության պահպանումը հարցերի հարցն է հանրապետությունում: Անընդունելի է, որ որոշակի խումբ, այդ թվում մտավորականները, դասախոսները, ուսուցիչները, գիտնականները դուրս են մնում այն ազգային հարստության մասից, սեփականություն ունենալուց, որը ստեղծել ենք բոլորս: Հասարակության բոլոր անդամները, որոնք մասնակցել են սեփականության այդ ձևի, ոչ տնտեսական ձևի ստեղծմանը, իրավունք ունեն իրենց մասը պահանջելու, սա է սոցիալական արդարությունը և այդ հարցին անհրաժեշտ է, որ անդրադառնան Գերագույն խորհուրդը և կառավարությունը: Մեծ սեփականաշնորհման գործընթացում հողի սեփականաշնորհումը իր բոլոր սխալներով արդեն ավարտված է, և այստեղ ես ուզում եմ դիմել, խնդրել, մեր հարգարժան գիտնականներին, որ չի ար-

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալական քաղաքականության բացերը

նոր կառույց ստեղծել, որը կոչված լինի բավարարելու այսօրվա պահանջները: Սոցիալական քաղաքականություն իրականացնելիս պետք է ելնել հանրապետության ժողովրդագրական պատկերից: Փաստորեն, ունենք 650.000 կենսաթոշակառու, 350.000 փախստական, հանրապետության մոտավորապես 40 տոկոսը անգործներ են, որոնք մինչ այսօր ոչ հոգեբանորեն և ոչ նյութապես չեն վերականգնվել, չեն գտել իրենց և չունեն իրենց հասարակում ու հստակ գործունեության ոլորտն ու աշխատանքը:

Հանրապետությունը երեխաների և պատանիների երկիր է նաև. ունենք մոտավորապես 1.000 000 դպրոցականներ, երեխաներ, բնակչության 51, 8 տոկոսը կանայք են, երե սրան էլ ավելացնենք սահմանամերձ շրջաններում ստեղծ իրավիճակը, արդյա պատկերը առավել մռայլ կլինի: Մյուս կողմից, տեղի են ունենում հասարակական հարաբերությունների փոփոխություններ, հատկապես տնտեսության բնագավառում, և անցումային փուլը ամբողջությամբ և հատկապես ազդում է մարդկանց սոցիալական խնդիրների, կարիքների վրա: Այս իրադրության մեջ առաջացել է խոշոր բևեռացում: Մի կողմում խոսափնակ, ճոխություն և վայելքներ (հետևի հասարակության մոտավորապես 3 տոկոսը), իսկ մյուս բևեռում չկա միջին խավ, ուղղակի կա աղքատների հսկա բազմություն: Եվ չգիտես ինչու, մենք այսօր խուսափում ենք «աղքատություն» համակարգությունից, բայց ժամանակն է աղքատությունը, որպես կատեգորիա, դրան ընդունել միջազգային կանոնների, աղքատ շերտին պաշտպանենք, սոցիալական պաշտպանվածության սակ վերցնենք: Այսօր, ցավոք սրտի, աղքատներ են ոչ միայն ծերերը, միայնակները, որբերը, երեխաները, այլ նաև աղքատության գիծն են անցել մեր մտավորականները, ուսուցիչները, գիտնականները, դասախոսները, արվեստագետները և այլն: Սոցիալական քաղաքականության հիմնական սկզբունքը պետք է լինի այն, որ աշխատող քաղաքացին իր աշխատավարձով կարողանա հոգալ ընտանիքի կարիքները: Սա ամենաօգտակար խնդիրն է, որը պարտավոր ենք լուծել: Յուրաքանչյուր պետության խնդիրն է իր բնակչության գոնե նվազագույն կենսամակարդակի պահպանումը, կենսաթոշակառուների, կենսաթոշակով նվազագույնի ապահովումը: Իսկ ինչպե՞ս ենք դա փորձում լուծել: Փաստորեն մենք նշանակում կանց ավանդները: 30-40 տարի շարունակ խնայողական գրքույկներում ունեցել են ավանդներ մեկ վայրկյանում նրանց աղքատացրել են, եվ այս հիմնահարցը փոքր էլ չի արվում լուծել: Համենայնդեպս, մեր կողմից արված են առաջարկություններ, որ գոնե 20.000 կամ 30.000 ռուբլին համարժեքով փոխարինվի դրամի, իսկ մնացածի նկատմամբ կիրառվի նվազեցման գործակից:

Ավանդների մասին, ավելի ճիշտ դրան, պետության կողմից քաղաքացիների նկատմամբ պարտականության կատարում կարող է լինել նաև սեփականաշնորհման ժամանակ ավանդները համապատասխան ինդեքսավորելուց հետո դրանց համարժեքով բնակչության սեփականաշնորհման արժեթղթեր տալը: Այս ձևով կարող է լուծվել նաև սրվել ներքին պարտքին:

Շուկայական հարաբերությունների անցման ընթացքում զբաղվածության խնդիրը դառնում է առաջնային, զբաղվածների թիվը կազմում է մոտ 1,5 միլիոն, այդ թվում 0,5 մլն. պետական հատվածում, իսկ ոչ պետական հատվածի 75 տոկոսը զբաղված է գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսություններում: Աշխատանքի տեղավորման հարցերով զբաղվածության կենտրոններում գրանցված են 110 հազարից ավելի գործազուրկներ: Ցավոք, այդ թիվը չի տալիս իրական պատկերը, քանի որ հանրապետությունում մեծ է «թաքնված գործազրկության» տեսակարար կշիռը: 2/3 միլիոնում աշխատավորած կամ միջին աշխատավարձի 2/3 ստացող, պարապուրդի մեջ գտնվող քաղաքացուն, երիտասարդ ընտանիքին մենք կարո՞ղ ենք երաշխավորել, որ նա այդ գումարով կապրի: Իրականում մենք աշխատողությամբ ենք զբաղված. իսկ չենք կոչում իրենց անուններով և կոծկում, չենք ասում, թե ինչ է կատարվում զբաղվածության բնագավառում: Այն նորմալ, որը սահմանում են, երբ սոցիալական խնդիր չի լուծվում և չի ճշգրտվում աշխատողի կամ գործազուրկի կենսամակարդակի բարելավումը: Անհրաժեշտ գործազրկությունը կանխելու գլխավոր միջոցը աշխատատեղերի ստեղծումն է: Բարեբախտաբար օրենսդրական բազայի բացակայությունը չի զգացվում: Ընդունված է այդ ոլորտը կարգավորող բոլոր հասարակական հարաբերությունները կարգավորվել են «Զբաղվածության մասին» օրենքով: Նույնիսկ ֆինանսներ են սահմանվել յուրաքանչյուր գործատուի կողմից կենցը, աշխատանքի երկրա ունեցող րությունները մեծ կարևորություն պետք է տան հարցի նման կարգավորմանը: Հարցին կարող է օգնել, ասենք հանրապետությունում ոսկերչության զարգացումն ու ընդլայնումը, քանի որ ինչ համեմ, ինչ էներգատար արդյունաբերություն, շատ աշխատատար, ֆիզիկական աշխատանքը ներդնելով, մենք կկարողանանք մարդկանց զբաղեցնել: Ինչու հանրապետությունում գլխավոր, առաջնային ուղղություն չդարձնել ճանապարհաշինությունը: Մենք ունենք մեծաքիվ չզբաղված բնակչություն և քայքայված, անմխիթար վիճակում գտնվող ճանապարհներ: Հանրապետության համար ռազմավարական նշանակություն ունեցող օբյեկտների շինարարությանը կարելի է մոբիլիզացնել հազարավոր մարդկանց, լուծել նրանց զբաղվածության խնդիրը:

Սոցիալական դժվարությունները, աշխատատեղերի բացակայությունը ստիպում է մարդկանց պանդխտության ցուպ վերցնել և բռնել օտար երկրների ճանապարհը: Ցավոք, մասշտաբները մեծանում են, և այս խնդիրը դառնում է լուրջ ազգային հիմնահարց:

Գերագույն խորհրդում սոցիալ-տնտեսական ծրագրի նախագիծը քննարկելիս մեր կողմից եղավ առաջարկություն, որ արտագաղթը կանգնեցնելու համար անհրաժեշտ է միջպետական պայմանագրեր կնքել, աշխատուժը արտահանել կազմակերպված ձևով, բայց ով և ինչպես է զբաղվում այս խնդրով՝ մինչև հիմա, ինչպես հայտնի չէ: Եթե մենք ուզում ենք, որ մեր ազգային հարստությունը, մարդկային ռեսուրսը չտրոհվի, չկորչի, ընդհանրապես չհեռանա հանրապետությունից, ապա պետք է անհրաժեշտ պայման ստեղծենք, որ նրանք աշխատեն այլ երկրներում, խորանան իրենց մասնագիտության մեջ, դրամ վաստակեն, որով կկարողանան պահել Հայաստանում գտնվող իրենց ընտանիքներին, ինչպես նաև պայմանագրի համապատասխան, ժամկետ լրանալուց հետո վերադառնան հայրենիք, արժանապատիվ ձևով: Հարցին մեծապես կարող է օգնել հենց նման պայմանագրի կնքումը Ռուսաստանի հետ:

Հաջորդ խումբ հարցերը, որոնք առնչվում են սոցիալական քաղաքականությանը՝ սեփականաշնորհումն է, սեփականաշնորհումից բխող բոլոր դժվարությունները, բարդությունները: Այո, մարդկային հոգեբանությունը, սովորույթները, պատկերացումները, ոչ սոցիոլոգիական ուսումնասիրություն, ոչ աշխատանքի հաշվարկ (շատերին թվում է, թե գյուղում զբաղվածության հարցերը լուծված են), մենք այսօր չգիտենք հանրապետությունում ինչ աշխատուժ ունենք, որովհետև մի մասը գնում է, մի մասը վերադառնում: Փախստականների մասնագիտական պատկերն էլ չունենք: Շատերին թվում է, թե գյուղում հողի սեփականաշնորհումից հետո զբաղվածության պրոբլեմը լուծվել է: Սակայն դա այդպես չէ: Վերցնենք Կամոյի շրջանի Սարուխան գյուղը: Յուրաքանչյուր ծուխ ստացել է 0,28 հա հողատարածք: Մի՞թե այդ փոքր հողակտոր մշակելով 4-6 մարդ (միջին ընտանիք) կարող է զբաղված համարվել կամ իր սոցիալական խնդիրները բավարարել: Այնպես որ հողի սեփականաշնորհումից ելնելով կարելի է ասել, որ մենք դրա հետևանքները մինչև այսօր լուրջ ուսումնասիրության չենք ենթարկել և որոշակի առաջարկություններով հանդես չենք եկել: Սեփականաշնորհման հաջորդ խումբ հարցերը 20 տոկոս մասնակի անհատույց սեփականաշնորհումն է և դրանից բխող հարցերը: Անհրաժեշտ են լայն քարոզչական, բացատրական աշխատանքներ, որպեսզի յուրաքանչյուր աշխատող հասկանա 20 տոկոս սեփականաշնորհման իմաստը և իր մասնակցությունը բերի ձեռնարկության տնօրինման և գործունեության մեջ բաժիններին:

Սեփականաշնորհման բաղկացուցիչ մասն է կազմում բնակարանների սեփականաշնորհման խնդիրը: Բնակարանների սեփականաշնորհումը բերում է բազմաթիվ չլուծված հարցեր, խնդիրներ վերաբերյալ շենքեր, լիֆտ չեն, կոմունալ բնակարաններ, հյուրեր, հողատարածքներով տներ և այլն: Բնակարանային սեփականաշնորհումից զատ, անհրաժեշտ է Հայաստանում մշակել բնակարանային շինարարության քաղաքականություն, քանի որ Երևան քաղաքն այսօր հասակակից չունի, երևանաբնակ կառուցապատմանները պարզ չէ, թե ինչպես են իրականացվում, հողատարածքների իրացման խնդիրը չի լուծված, առկա գործում բազում դրդվեցներ ունի և այլն:

Շատ են դրդապատճառները, չլուծված հարցերը, իսկ բնակչությունը հուսալից է ապահովել վաղվա օրը, սպերմներով և լրջորեն ու կազմակերպված աշխատանքներ տանել ձմռան նախապատրաստման համար:

ՀՐԱՆՈՒՇ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
ՀՀ ԳԽ պատգամավոր

ՀԱՄԱՌՈՏ

«Մուրհակների» ալիք Հայաստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԲԻԶՆԵՍ ՄԱՐՔ: Հանրապետության ֆինանսական ոլորտի համար պատասխանատու պաշտոնական անձինք որոշ ֆիրմաների կողմից տրվող մուրհակները գնահատում են որպես արհեստական և անօրինական երևույթ: Բանն այն է, որ մուրհակ չի կարելի անվանել այն արժեթղթերը, որոնցով ամեն ամիս տոկոսներ են մասհանվում և որոնցով փաստորեն ֆինանսական միջոցներ են ներգրավվում: Դա հակասում է միջազգային չափանիշներին, որոնք մուրհակը սահմանում են որպես անտոկոս պարտավորագիր, որն իրացվում է որոշակի ժամկետներում: Ուստի փաստորեն պարտատոմս հանդիսացող արժեթղթերը «մուրհակ» անվանելը չի կարելի համարել Հայաստանի օրենսդրության օրինական սողանցք, որն սկզբունքորեն չի արգելում մուրհակային շրջանառությունը: Առայժմ տեղեկություններ չկան հայկական մոտ մեկ տասնյակ գրավատների և նման բազմաթիվ մյուս ֆիրմաների նկատմամբ պատրաստվող պատժամիջոցների վերաբերյալ: Այդուհանդերձ կառավարական ոլորտներում արդեն որոշակի կարծիք է ստեղծվել: Պետք է ենթադրել, որ Հայաստանի «մուրհակային» ալիքը երկար չի տևի:

Եվրամիությունը կօգնի ստեղծելու գյուղատնտեսական նոր բանկ

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Եվրամիությունը TACIS ծրագրի (տեխնիկական օգնություն ԱՊՀ երկրներին) շրջանակներում Հայաստանին տեխնիկապես կօգնի եկող տարի կոոպերատիվ ագրոբանկի ստեղծման գործում: Անհրաժեշտության դեպքում աջակցությունը կարտահայտվի ներդրումների ձևով: Այդ մասին հայտնեց Հայաստանի գյուղատնտեսության փոխնախարար Իշխան Մարտիրոսյանը: Հանրապետության կառավարությունը բանկի ստեղծման հույսերը կապում է սարեվերջին գյուղացիական միությունների կազմավորման հետ: Դրանք հենց պետք է դառնան նոր ագրոբանկի հիմնադիրները, որը կսա 15-20 տարվա երկարաժամկետ վարկեր: Ներկայումս հանրապետությունում արդեն նկատվում են գյուղացիական միությունների ստեղծման փորձեր:

Ռուսական և ամերիկյան սերմացու ցորեն Հայաստանին

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ: Աշնանացանի համար հայ գյուղացիներին բաշխվում է 3000 տոննա աշնանացան ցորենի սերմացու: Դա իրականացվում է ԱՄՆ-ի միջազգային զարգացման գործակալության ծրագրի շրջանակներում և ֆինանսավորվում ԱՄՆ կառավարության կողմից: Այդ մասին հայտնեցին ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունում: Այս տարի բաշխվել էր նաև գարնանացանի սերմացու: Արդեն հավաքվել է 1870 տոննա ցորեն: Բարձրորակ սերմացուն գնվել է Ռուսաստանում և ԱՄՆ-ում: Բաշխումն իրականացվում է Արարատյան դաշտում, Շիրակի գոտում և Սևանի ավազանում: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը խնդրել է նման օգնություն հատկացնել նաև առաջիկա երկու տարիներին:

Մարդասիրական օգնության թվաքանակը

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Ըստ ՀՀ մաքսային վարչության տվյալների, 1994 թվականի հունվար-հուլիս ամիսներին որպես մարդասիրական օգնություն հանրապետություն է մտել 20399 տոննա բեռ, որից ցորեն 17682 տ, ձեթ և բուսական յուղ՝ 598 տ, մաքուր 1387 տ, այլ բեռներ՝ 744 տ, կերոսին՝ 25690, որը հատկացրել է ԱՄՆ-ի կառավարությունը: Մարդասիրական օգնությունը հիմնականում ստացվել է ԱՄՆ-ից՝ 9993 տ, Հոլանդիայից՝ 2880 տ, Շվեյցարիայից՝ 733 տ, Ֆրանսիայից՝ 471 տ, Գերմանիայից՝ 349 տ, Իտալիայից՝ 228 տ և մի շարք այլ երկրներից:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գերմանիա. Հելմուտ Քոլը մեկնում է իր կուսակցության ծրագիրը

ԲՈՆՆ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Գերմանիայի տնտեսության կայուն զարգացում, պայքար հանցագործությունների դեմ եւ օժանդակություն ընտանիքներին, սրանք կլինեն Քրիստոնեա-ժողովրդավարական միության գլխավորած կառավարության աշխատանքի հիմնական ուղղությունները Գերմանիայում: Այդ մասին հայտարարել է կանցլեր Քոլը կիրակի օրը ելույթ ունենալով Դորտմունդում, ՔԴՄ-ի կողմնակիցների հանրահավաքի ժամանակ: Այդ հավաքը պաշտոնապես բացեց նախընտրական արշավը հոկտեմբերին 16-ին նշանակված խորհրդարանական ընտրություններից առաջ:

ԱՄՆ. 1 տրիլիոն դոլլար ռազմական ծախսերին

1970-1990 թվականներն ընդգրկող ժամանակամիջոցում սպառազինման եւ ռազմական մյուս կարիքների համար արաբական պետությունների համընդհանուր ծախսերը կազմել են մեկ տրիլիոն դոլլար, ասվում է հատուկ զեկուցագրում, որը հինգշաբթի հրապարակվեց Արաբական Միացյալ Էմիրություններում: Այդ թիվը, ինչպես Կահիրեից հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը, բացատրվում է նախ եւ առաջ տարածաշրջանային զինված բախումների եւ 1973 թվականի արաբա-իսրայելական պատերազմի հետ կապված ծախսերով, ընդգծվում է փաստաթղթում: Սակայն այդ արդեն իսկ պատկառելի գումարի մեջ չեն ընդգրկված իրանա-իրաքյան ութամյա-պատերազմի եւ 1990-1991 թվականներին Պարսից ծոցում բռնկված ճգնաժամի ժամանակ արաբական երկրների կրած վիթխարի ծախսերը:

ԿԱՐԻԲՅԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐ

Կուբան ճեղքում է Հաիթիից

Եւրամիությունը մտադիր չէ բոյկոտել Կուբային

Կուբացի փախստականների հարցը, որ ամբողջովին կլանել է ԱՄՆ-ի իշխանությունների ուշադրությունը, բացասաբար է անդրադառնում Հաիթիի դեմ պատժամիջոցների իրականացման վրա: Նման փոխկապակցության գոյությունը հաստատել են Քլինթոնի վարչախմբի լավատեղյակ աղբյուրներ «Բոստոն գլոբ» կիրակնօրյա թերթում: Դա նախ եւ առաջ երեւում է Հաիթիի առափնյա ջրերում ԱՄՆ-ի ռազմանավերի թվի զգալի կրճատումից, երբ այս ամառվա սկզբին այստեղ եղել են 14 ռազմանավեր, արդ այժմ մնացել են 6-ը: Մնացած նավերն ուղարկվել են կուբացի փախստականներին որսալու:

Մյուս կողմից, օգոստոսի 28-ին Եւրամիության հանձնաժողովում ինձ նարկվեց Կուբայի իրադրությունը այդ երկրի [illegible] հետ տնտեսական համագործակցությունը խստացնելու եւ նույնիսկ այն ընդհատելու ԱՄՆ-ի մտադրության կապակցությամբ: Հանձնաժողովը կրկին հավաստեց Կուբայի հանդեպ Եւրամիության երկրների միասնական դիրքորոշումը, առեւտրի եւ համագործակցության հարցում արգելքի կիրառելի ԱՄՆ-ի ճնշմանը հակառակ: Եւրամիությունը ոչ միայն բնականոն առեւտրական կապեր է պահպանում Կուբայի հետ, այլեւ իր նախաձեռնությամբ կանոնավորապես մարդասիրական օգնություն է ցույց տալիս նրան: Անցյալ տարի Կուբայի ժողովրդին հատկացվեց 9 մլն. դոլլարի օգնություն, իսկ այս տարի մինչեւ օգոստոս դա կազմեց 15 մլն. դոլլար: Հիմնականում այն կազմված է դեղորայքից եւ պարենից, որոնք Եւրոպան ուղարկում է կարիքավոր կուբացիներին:

ՓԱՍՏ ՌՈՒ ՄՆԱՐՔ

ԽՈՒԼԱՄԱԲԱԴ, 28 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՌՈՒ ՄՆԱՐՔ: Քաբուլից ստացված հաղորդումների համաձայն, Աֆղանստանի մայրաքաղաքում վերջին օրերին իրադրությունը կրկին խիստ սրվել է: Ինչպես հաղորդում է «Աֆղան իսլամիկ պրես» գործակալությունը, միայն անցած մեկ օրում քաղաքը ենթարկվել է հրթիռակոծման: Բնակելի թաղամասերի կայծում գտնվող բանկի շենքի վրա 4 ռեակտիվ արկ ընկնելու հետեւանքով սպանվել եւ վիրավորվել են զինվորականներից այնտեղ բանված տասնյակ մարդիկ: Մի քանի արկ է դիպել նաեւ Քաբուլի խոշորագույն «Ինտերկոնտինենտալ» հյուրանոցին: Ներկայումս հենց այնտեղ են հավաքվել Լոյա Ջիրգայի հրավիրման

ԱՖՂԱՆՍՏԱՆ

Քաբուլում կրկին խառնակություններ են

նախապատրաստական հանձնաժողովի անդամները:

Աֆղանստանի բոլոր քաղաքական ուժերի եւ նահանգների ներկայացուցիչների հոկտեմբերին նախատեսված Լոյա Ջիրգան պետք է սկզբունքային որոշումներ ընդունի երկրում կրակի դադարեցման եւ խաղաղության հաստատման նպատակով: Բայց արդեն այժմ պարզ է, որ Լոյա Ջիրգային հավանություն չեն տալիս տարբեր խմբավորումների բազմաթիվ ղեկավարներ եւ առաջին հերթին դրանցից խոշորագույնի ղեկավար Գուլբեդին Հեքմաթիարը: Ստացված տվյալների համաձայն, հենց նրա զորամիջներն են գնդակոծել «Ինտերկոնտինենտալը»: Միեւնույն ժամանակ Քաբուլի հարավային թաղամասերում ծանր մարտեր են մղվում բռնամական երկու խմբավորումների միջեւ:

վրա ընկել է 110 ռեակտիվ արկ: Առնվազն 20 խաղաղ բնակիչ սպանվել է եւ ավելի քան 100-ը վիրավորվել: Առավել մեծ թվով զոհեր են եղել Քաբուլի կենտրոնական, արեւմտյան եւ արեւելյան մասերում: Այսպես, նախագահական պալատի մոտա-

ՊՐԵՏՈՐԻԱ

Հարավաֆրիկյան թմրադեղերի մախաննենգության կենտրոն

ՊՐԵՏՈՐԻԱ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թմրադեղերի առեւտրականների միջազգային սինդիկատները Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունը դարձնում են թմրադեղերի մաքսանենգության աշխարհի խոշորագույն փոխադրման 1992 թ.-ի վեր Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունում դիտվում է թմրադեղերի, նախ եւ առաջ կոկաինի մաքսանենգության կտրուկ աճ: Անցյալ տարի ոստիկանությունը բռնագրավեց այդ մահաբեր նյութի 77 կգ կամ նախորդ տարվանից 600 տոկո-

կետերից մեկը: Նրանք օգտվում են ապարտեիդի վարչակարգին փոխարինած ժողովրդավարական կառավարումից, արտաքին քաղաքականության մեջ ՀԱՀ-ի ավելի բաց դիրքորոշումից եւ ոստիկանական հսկողության թուլացումից: Ներկայումս Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունով է անցնում առավել վտանգավոր թմրադեղերի հիմնական հոսքը Ասիայից դեպի Եւրոպա եւ Հյուսիսային Ամերիկա:

Դրա ակնբախ հաստատումն է հինգշաբթի օրը երկրի ոստիկանության կողմից Յոհաննեսբուրգի հյուրանոցներից մեկում ստացման ժամանակ 13 կգ կոկաինի բռնագրավումը, որի շուկայական արժեքը 5 մլն. ռանդ է (1,3 մլն. դոլլար): Միաժամանակ ձերբակալվել են Նիգերիայի 5 քաղաքացիներ, որոնք, ըստ երեւույթին, ծառայում են կոկաինի միջազգային հզոր կարտելներից մեկին: Վիճակագրության համաձայն, ընդհանուր առմամբ տավ ավելի:

Ընդլայնվում է նաեւ բուն հարավաֆրիկացիների մասնակցությունն իրենց երկրում եւ արտասահմանում թմրադեղերի մաքսանենգությանը: Ոստիկանության տեղեկությունների համաձայն, Հարավաֆրիկյան Հանրապետությունում գործում է մոտ 100 հզոր բռնիտակյա սինդիկատ: Վերջերս Բրյուսելում շուրջկալի ժամանակ ձերբակալվեցին ՀԱՀ-ի երկու քաղաքացիներ, որոնցից առգրավվեցին 10 կգ հերոին 833 հազար դոլլար ընդհանուր արժեքով: Նրանց կալանման շնորհիվ ձերբակալվեց եւս մեկ հարավաֆրիկացի, որին խոշոր միջնորդ են համարում թմրադեղերի առեւտրի միջազգային ցանցում: Այս տարվա փետրվարին ԱՄՆ-ում ձերբակալվեց հարավաֆրիկացի մի միջնորդ, որը փորձել էր մի խումբ նիգերիացիների հետ մաքսանենգ կերպով այնտեղ հասցնել մոտ 50 կգ հերոին:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ճապոնիան խիստ է միջուկային նյութերի հանդեպ

ՏՈԿԻՈ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ճապոնիան ուսումնասիրում է միջուկային նյութերի մաքսանենգության կանխման հարցի քննարկման համար Ռուսաստան եւ թերեւս ԱՊՀ այլ հանրապետություններ հատուկ ներկայացուցիչներ գործուղելու խնդիրը: Այդ մասին այսօր հայտարարեց Ճապոնիայի ԱԳՆ պատասխանատու աշխատակիցներից մեկը: Նա հավաստեց, որ սեպտեմբերի սկզբներին ԱԳՆ բարձրաստիճան մի ներկայացուցիչ Գերմանիա կմեկնի վերջին աղմուկի միջադեպի մասին տեղեկություններ հավաքելու համար, երբ Ռուսաստանից փորձել էին պլուտոնիում անցկացնել Գերմանիա:

Բալթյան երկրների հանդիպում

ՊԱԼԱՆԳԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՍՆԱՐՔ-ԻՍԱՊՐԵՍ: Լիտվայի այս քաղաքում օգոստոսի 31-ին կանցկացվի հյուսիսային եւ բալթյան երկրների արտգործնախարարների հանդիպում: Նախատեսվում է այնտեղ քննարկել համագործակցության, շրջանային անվտանգության ու կայունության հարցերը, ինչպես նաեւ Եւրոպայի կառույցներին բալթյան պետությունների մասնակցության խնդիրները:

Միլոշեւիչի ցանմերն ապարդյուն

ԲԵԼԳՐԱԴ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Քաղաքական դիտորդների կարծիքով, Սերբիայի նախագահ Միլոշեւիչի Միջազգային ծրագրին օժանդակություն հայտնելու համար ծավալված արշավը ապարդյուն է անցել: Բոսնիայի սերբերն առաջիկա շաբաթավերջին կազմակերպվող հանրաքվեին միահամուռ դեմ կքվեարկեն Բոսնիայի բաժանման ծրագրին: Միաժամանակ Բոսնիայի մայրաքաղաք Սարաեւոյում, ուր բազմազգության անհետ ինչ-որ սպառնալիք է զգացվում, հաշտությամբ առաջ է ընթանում փողոցների անվանափոխման եւ դրանք մուսուլմանական անուններով կոչելու արշավը:

ԱՇԽԱՐՀ

«Համասը» երկխոսություն է առաջարկում

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը Թել Ավիվից հաղորդում է, «Համաս» իսլամական դիմադրության շարժումը Գազայի հատվածի եւ Հորդանան գետի արեւմտյան ափի երիցով քաղաքի պաղեստինյան ինքնավարության վարչակազմին առաջարկել է երկխոսություն սկսել համագործակցության շուրջ: Այդ կազմակերպության օգոստոսի 25-ին Գազայում տարածված հայտարարության մեջ ասվում է, որ «Համասը» եւ Պաղեստինի ազգային վարչակազմը պետք է առվորեն ապրել միասին:

Պաղեստինի վարչակազմը համաձայնագրերով կապված է Իսրայելի հետ, իսկ դիմադրության իսլամական շարժումը մտադիր է այսուհետեւ էլ դիմակայել իսրայելական օկուպացմանը: Սակայն այդ նպատակներ, ընդգծված է «Համասը» միմյանց չեն հակասում, քանի որ իսրայելական իշխանությունների հետ վարվող բանակցություններում պաղեստինյան պատվիրակությունը կարող է նրանց վրա ճնշում գործադրել այնքան ժամանակ, քանի դեռ շարունակվում է դիմադրությունը օկուպացմանը:

Այդ դիմադրությունը, ասվում է փաստաթղթում, բխում է պաղեստինյան ժողովրդի շահերից:

Արմենպրես

«Ամենավճռական եւ խելամիտ ծրագիրը»

ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի սենատը 61 ձայնով ընդդեմ 38-ի ընդունեց հանցագործությունների դեմ պայքարն ուժեղացնելու մասին օրինագիծը եւ այն ներկայացրեց նախագահի ստորագրմանը:

Օրինագիծն առաջին անգամ ներառում է մի դրույթ, որի համաձայն, բռնությամբ երեք հանցագործություն կատարած կրկնահանցագործները պարտադիր կարգով դատապարտվում են ցմահ բանտարկության: Բացի այդ, նրանով նախատեսվում է խոշոր միջոցներ հատկացնել նոր բանտեր կառուցելու եւ ոստիկանության 100 հազար նոր աշխատակիցներ վարձելու համար:

Նախագահ Քլինթոնը փաստաթղթում անվանում է հանցագործությունների դեմ պայքարելու «ամենավճռական եւ խելամիտ» ծրագիրը երկար ժամանակով: Հանրապետականները, սակայն, վճռականորեն առարկում էին օրինագծի ընդունման դեմ, հանցագործությունների կանխարգելման մի շարք սոցիալական ծրագրեր համարելով անարդյունավետ:

«Վերջապես ավարտին մոտեցավ երկար, տառապալից սպասումը, հայտարարեց նախագահ Քլինթոնն այն բանից հետո, երբ հայտնի դարձան Սենատում անցկացված ամփոփիչ քվեարկության արդյունքները: Ամերիկացիները վերջապես ակնթարթորեն կտեսնեն հանցագործությունների դեմ ուղղված ազդու միջոցառումներ, որոնց ձեռնարկման էին նրանք պահանջում վեց տարի շարունակ»: Ինչպես ընդգծեց Բիլ Քլինթոնը, «հանցագործությունների դեմ պայքարն ուժեղացնելու մասին այդ օրինագիծը մեծ անվտանգություն կապահովի Ամերիկայում ամենուրեք»:

Արմենպրես

Բրազիլիայի արտաքին առեւտրի ծավալն աճել է

ԲՐԱԶԻԼԻԱ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի Բրազիլիայի տնտեսության մեջ նկատվել է արտաքին առեւտրի ծավալների աճ: Միայն հուլիսին արտաքին առեւտրի դրական հաշվեկշիռը կազմել ավելի քան 1,2 մլրդ. դոլլար, որը 97 տոկոսով ավելի է 1993 թ.-ի համապատասխան ցուցանիշից:

Առեւտրի, արդյունաբերության եւ զբոսաշրջության նախարարության հինգշաբթի օրը տարածած տվյալների համաձայն, միայն այս տարվա հուլիսին արտահանական գործառնությունները գանձարանին բերել են 3,74 մլրդ. դոլլար, մինչդեռ ներմուծումը կազմել է 2,53 մլրդ.: Ընթացիկ տարվա առաջին յոթ ամիսներին, արտաքին առեւտրի դրական հաշվեկշռը կազմել 8,2 մլրդ. դոլլար 24 մլրդ.-ի արտահանման պայմաններում: Բրազիլիան արտաքին առեւտրի ծավալների աճի համար գլխավորապես արտասահմանում սուրճի, սոյայի, նարնջի հյութի, շաքարի եւ շարժիչ կոմպլեկտավորումների վաճառքի ավելացման հաշվին:

Բրազիլիայի առեւտրական հիմնական գործընկերներն առաջվա պես Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն են, Հարավամերիկյան ընդհանուր շուկայի եւ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրները: Փորձագետների կանխատեսումների համաձայն, այս տարի արտահանման-ներմուծման գործառնությունների ծավալը կհասնի 71 մլրդ. դոլլար ռեկորդային նշագծի, իսկ ներմուծումը կկազմի 41 միլիարդ: Անցյալ տարի Բրազիլիայի առեւտրի արտաքին ծավալը կազմել է 64,4 մլրդ. դոլլար, արտահանությունը՝ 38,7 մլրդ:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **ՄՇԱԿՈՅԹ**

Նախ «Լազարու Սարյան» գրքի մասին: Ավաղ սերնդի այդ կոմպոզիտորն այսօր էլ երաժշտական կյանքի ըստ արժանվույն մասնակիցն է: Նա հիանալի երաժշտություն է հորինում, դասավանդում, նրա գործերը կատարվում են: Լի է ստեղծագործական ծրագրերով, կենսական եռանդով:

Մարինա Բերկոյին հաջողվել է վերարտադրել թե իր հերոսի այսօր- ռոմանտիկ էր, զգայական, նուրբ և բարձր ոգեշնչությամբ:

Մարինա Բերկոն ուսուցչի և աշակերտի այդ կապի մասին գրում է հոգեկան անկեղծությամբ և արտասովոր ջերմությամբ: Ըստ էության, ամբողջ գիրքը գրված է կենդանի մասնակցի պատմության ոճով, հոգեկան մեծ նվիրումով:

Գրքում առատ են հետաքրքրական փաստեր, որոնք հեղինակն ավելի թանկարժեք են դարձնում: Այստեղ մեջ:

Կոնսերվատորիային վերաբերվող գլուխն ասես Գեորգ Բուդաղյանին նվիրված գրքի նախապատմությունն լինի, քանի որ Բուդաղյանը 1929 թ. Մոսկվայի կոնսերվատորիան ավարտելուց անմիջապես հետո երևան է մեկնում հայ երաժշտական մշակույթի կերտման գործունյա մասնակիցը դառնալու համար, և իր կյանքը մնկընդմիշտ կապում երևանի կոնսերվատորիայի հետ, որ-

Երաժշտության եւ երաժիշտների մասին

«Լույս» հրատարակչությունում լույս է տեսել գիրք կոմպոզիտոր Ղազարոս Սարյանի մասին: Դրա հեղինակը երաժշտագետ Մարինա Բերկոն է, որի գրչին պատկանում են եւս մի քանի գրքեր, որոնք վերջինիս հետ յուրօրինակ շարք են կազմում «Ռոմիտա կոնսերվատորիա», «Գեորգ Բուդաղյան», «Կոնստանտին Օրբելյան» գրքերը: Դրանցից յուրաքանչյուրը երաժշտագիտական աշխատության հիանալի նմուշ է, ոչ միայն Հայաստանի մշակույթի հայտնի գործիչների, այլև նրանց ապրած ժամանակաշրջանի բազմերանգ ու բովանդակալից բնութագիր:

վա կյանքի ոգին, և թե նրա հարուստ անցյալը: Իսկ այն խոր արժանի է պատմվելու:

Ղազարոս Սարյանի պատանեկության տարիներին հայրն արդեն ճանաչված նկարիչ էր: Տղան երաժշտություն ուսանեց, սովորեց Երևանի կոնսերվատորիայում, ապա մեկ տարի անցկացրեց ընկերոջ՝ Առնո Բաբաջանյանի հետ, ուսումը շարունակեց Գնեսինների անվան ուսումնարանում: Համերգներ, թատրոններ, փորձառությունը Վախթանգովի «Արքայադուստր Տուրանդոտ» ներկայացմանը... Հաջողություններ, ծրագրեր, երազանքներ... Բայց 1939 թ., Գնեսինների ուսումնարանն ավարտելուց անմիջապես հետո, Ղազարոս Սարյանին զորակոչեցին բանակ:

Երբ պատերազմն սկսվեց, երիտասարդ Սարյանը սահմանի մոտակայքում էր ու ականատեսն եղավ այն առաջարանմանը, որտեղ ծառայում էր ինքը: Զանել զինվորները բնավ փամփուշտ չունեին: Հրաման ստացվեց վազել Լվով: Նրանք բառիս բուն իմաստով փախցեցին 67 կիլոմետր: Կյանքի ու պատերազմի դաժան դասը չթուլացրեց նրա հավատը հաղթանակի հանդեպ: Պատերազմին մասնակցեց մինչև վերջ և 1945 թ. սեպտեմբերի վերջերին զորացրվեց:

Ի՞նչ է սկսվում այնուհետև: Դարձյալ արվեստ, երաժշտություն, որին ինքը հարազատացել էր: Լուրջ ուսումնառություն կրկին Մոսկվայում, այս անգամ Դմիտրի Շոստակովիչի մոտ, ապա, 1948 թ. «Ֆորմալիզմի մասին» չարաղետ որոշման հետեւանքով հեռացումից հետո, ուսման շարունակում Անատոլի Ալեքսանդրովի անչափ կրթված և խորազգաց երաժշտի մոտ:

Ղազարոս Սարյանը բարեկամացավ իր ժամանակի ականավոր մարդկանց և առաջին հերթին Շոստակովիչի հետ: Այն ամենը, ինչ ինքն անում էր հետագայում, կրում էր ասես Շոստակովիչին նվիրված ուղերձի ինչ-որ դրոշմ: ...Դա այնքան

կան նաև Սարյանի հուշերն Առնո Բաբաջանյանի իր առաջին և մեծ բարեկամի մասին, ինչպես նաև հայրական տանն անցկացրած լավա-

գույն տարիների, հոր բարեկամների ու երկրպագուների, Շոստակովիչի մասին:

Հետաքրքրասեր ընթերցողն անպայման կուզենա կարդալ Մարինա Բերկոյի նաև մյուս գրքերը և չի սխալվի, եթե դա անի: Այնուամենայնիվ մենք որպես հետաքրքրական պատմություն ունենք, կբացականչի ամեն ոք, ով կընթերցի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի, Գեորգ Բուդաղյանի մասին պատմող գրքերը: Վերջինս մեր հայ մշակույթի ականավոր գործիչներից է, բազմակողմանի երաժշտական ծիրի տեր անձնավորություն՝ խմբավար, նվագավար, դաշնակահար, հետազոտող, կոմպոզիտոր:

Մեզանից շատերը տեսել են այդ գործունյա մարդուն, սովորել նրանից, և այդ մարդու խոր բարեկրթությունը նրա աշակերտներից խորապես կյանքի, անկրկնելի, ջերմ ու երախտապարտ հուշեր են թողել նրա հետ շփված բոլոր մարդկանց

տեղ դասավանդում էր, ինչպես նաև օպերային թատրոնի հետ, որտեղ դիրիժոր էր:

Կոնսերվատորիային նվիրված գրքի հեղինակը ոչ մի անգամ դասախոսություն չի կարդացել, ինչը, ի դեպ, միայն խոր ավետառան է հարուցում: Մարինա Բերկոն առհասարակ երբևէ չի դասավանդել: Նա տարիներ շարունակ եղել է «Հայֆիլմի» երաժշտական խմբագիրը, այնուհետև, փաստորեն, ազատ արվեստագետ, գրող: Ուստի էլ ավելի է զարմացնում նրա խորին հարգանքը դասախոսական աշխատանքի նկատմամբ, որն այնքան վառ կերպով դրսևորվում է մեր կոնսերվատորիայի ստեղծման ու գործունեության նկարագրության մեջ: Գուցե պատճառն այն է, որ հենց Մարինա Բերկոյի համար Ավերոյովսկի կոնսերվատորիայում ուսանելու տարիներն իր կյանքի լավագույն տարիներն են, ճակատագրի և կյանքի հաջողությունների այն արքայական նախապայմանները, որոնք երբեք անհետ չեն մոռանալ:

Երբ պատմության գրող մարդը կատարյալ ազնվությամբ զգացում չունի դրա կամ դրանց զուգահեռ երևույթների հանդեպ, այդ պատմությունը կմնա չոր ու անկենդան: Մարինա Բերկոյի գրքում Երևանի կոնսերվատորիայի պատմությունը դարձված է ուսումնառության սեփական ռոմանտիկայով, ուստի վավերական պատումն ընթերցվում է որպես ռոմանտիկ պատմություն:

Գուցե չլինի որևէ հայ, որը ռուսերեն գրված ու հրատարակված այդ գրքույկների ընթերցումից հետո իրեն հարց չտա. իսկ ինչո՞ւ դրանք հայերեն չկան: Միանգամայն արդարացի հարց է: Միայն թե դա ինչպե՞ս անել: Վերջերս ես ինչ-որ տեղ կարդացի. «Հիմա անձնական նախաձեռնությունների ժամանակն է»: Արդ, գուցե ինչ-որ մեկը նախաձեռնի՞ այդ գրքերի հայերեն հրատարակությունը:

ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՌՈՒԽԿՅԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ

Բացվում է «Համազգայինի» թատերաշրջանը

ԱՐԱՄ ՍԱՐՏՕՅԱՆ

«Համազգայինի» թատրոնը հրավիրում է իր հանդիսատեսին սեպտեմբերի 2-ին դիտելու Վիլյամ Սարոյանի «Մի գավաթ բարություն» ներկայացումը, որով կբացվի նոր

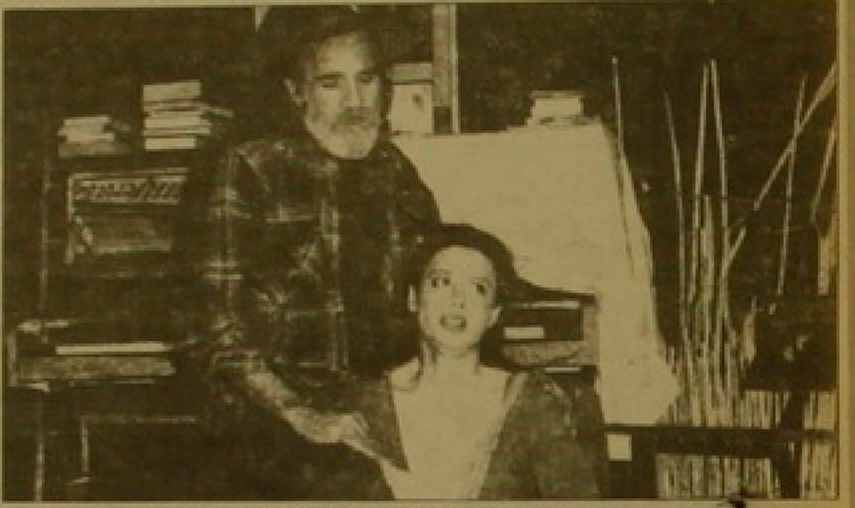

Կարեն Ջանիբեկյանը եւ Աննա Էլչակյանը «Մի գավաթ բարություն» ներկայացումից

թատերաշրջանը: «Համազգայինի» թատրոնը գործում է Երևանում, ժուռնալիստների միության շենքում, գեղարվեստական ղեկավարն է Սոս Սարգսյանը: Այս թատերաշրջանում ծրագրավորված է ներկայացնել նաև Հակոբյանի «Լեռնային կակաչներ» և Է. դե Ֆիլիպոյի «Սանիտայի քաղաքներ»: Թատրոնի բեմադրիչ Հրաչյա Գասպարյանը հայտնեց, որ մինչև ձմեռ հավանաբար բեմադրվեն նաև Շեքսպիրի «Լիր արքան» և Նիլ Սայմոնի «Շիկացած տղամարդն անկողնում» պիեսները:

Այն հարցին, թե ո՞վ է ֆինանսավորում թատրոնը, պրն. Գասպարյանն ասաց, որ ոչ ոք չի ֆինանսավորում, իսկ երբ կգտնվեն այնպիսի անձինք, որոնք կցանկանան հովանավորել գոնե բեմական ծախսերը, ուրախ կլինեն: Տնտեսական աջակցության դեպքում թատրոնն ի վիճակի կլինի ավելի որակյալ ներկայացում բեմադրել:

Թատրոնի անցյալ թատերաշրջանը նա գնահատեց, այնուամենայնիվ, հաջող շրջան:

ՆՈՐՄԱՆԴԻԱ

Ռեմսի բնակիչները խանդավառությամբ ընդունեցին հայերի ելույթը

«ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հովանու տակ CIOFF միջազգային ազգագրության փառատոնին Ֆրանսիայում 30 երկրների հետ, որտեղ է մասնակցեցինք ֆրանսիական ամենամյա տոնախմբություններին, ասում է ՀՀ լուսավորության մշակույթի տան տնօրեն Սամվել Բաղոյանը, ոչ միայն ուրախացնեինք, զվարճացնեինք նրանց, այլև ներկայացնեինք մեր ժողովրդական ստեղծագործությունը, ինչու՞ չէ, հայտնեինք ի լուր աշխարհի, որ մենք ոչ միայն կանք, ասրում ենք, այլև երգում ենք ու պարում: Իսկ մինչ այդ անհրաժեշտ էր հաղթահարել մի շարք դժվարություններ, դրանցից առաջինը ուղևորության խնդիրն էր, որը հնարավոր չեղավ այլ կերպ վճարել, քանի որ յուրաքանչյուր անհատ մեկնում է իր միջոցներով: Համաշխարհային փորձերը հովանավորներ ընդգրկել մեկնողների կազմում, որոնք կմեղմացնեին ֆինանսական լարվածությունը, նույնպես արդյունք չտվեցին»:

Ֆրանսիայի Նորմանդիա դեպարտամենտի Ալովիլ-Բելֆոս, Ռեմս, Փարիզ, Սենեժման, Ավինյոն, Էքս-Ան-Պրովանս, Նիցցա, Բելգիայի Սեն Գիյան, Անտվերպեն, Նամյուր քաղաքների բեմահարթակները դարձան երգիչներ Գրիգոր Սաֆարյանի և Գայանե Սերոբյանի լավագույն կատարումների վայրերը:

Հնչում էին Բաղդասար Դպիրի, Սայաթ-Նովայի, Ալեքսեյ Հեքիմյանի և ժողովրդական երգեր: Պարային ծրագրով ներկայացվեց Հայաստանի երկու հազվածների մշակույթը՝ բացահայտելով ժողովրդական արվեստի հարուստ ավանդույթները, կատարողական բազմազանությունն ու առանձնահատկությունները: Հանդիսատեսը առանձին ջերմությամբ ընդունեց Լոռվա, Շիրակի, Արցախի, Սասունի, Էրզրումի, Վասպուրականի ազգագրական պարերը, որ վարպետորեն բեմադրել է հանրապետության վաստակավոր դերասան Խաչիկ Մարգարյանը և որոնք վարպետորեն կատարում էին պարողներ Արսեն Գաբրիելյանը, Շավիկ Ղազարյանը, Նունե Բունիաթյանը, Սուսաննա Մխիթարյանը, Զարուհի Խաչատրյանը: Այդ պարերն արտահայտում էին միասնություն, ընդհանրություն, ուժ, քաջություն, պայքար ու հաղթանակ, նազանք ու գեղեցկություն: 20-ամյա դուդուկահար Արմեն Ալբիկոյանցյանի, շվիահար Վարդան Հովհաննիսյանի, Յուրի Խաչատրյանի տաղանդավորություններն ու մեղեդայնությունը դարձնում էին գրավիչ, խլող ու հաճելիահնչուն:

Վերադարձի օրերին, հայկական համայնքն «Արարատին» հրավիրեց մասնակցելու Նիցցայում կազմակերպվող մեկ այլ փառատոնի: Հայ համայնքին, Պարսամյան վարժարանին ծախսեր վճարելով դուրս բերելու համար 15 օր տեղ է «ԵՂՎԵՆԻ» երթուղով: Փառատոնին տեղ է մասնակցեցին 9 երկրներ, որոնց թվում նաև Թուրքիան: Մինչև փառատոնը տրվեցին բարեգործական համերգներ, կազմակերպվեցին տարբեր միջոցառումներ: Փառատոնի միայն առաջին օրը հայկական համույթը հանդես եկավ առաջինը: Դրանից հետո մյուս 9 ելույթներում «Արարատ» համույթը, որպես կանոն, եզրափակում էր երեկոն, քանի որ «Սուսերով պարը» վերջում մի քանի անգամ կրկնելուց հետո միայն ֆրանսիական, բելգիական մամուլը անտարբեր չթողեց ելույթը: Երևան եկան բազմաթիվ նկարազարդ հրապարակումներ, իսկ Ռեմս քաղաքի փառատոնի նախագահ, Ֆրանսիայի CIOFF-ի փոխնախագահ Ժան Լյուկ Ռյազանեկոն ՀՀ լուսավորության նախարար պրն. Հ. Ղազարյանին նամակ հղեց. «Հունիսի 10-15-ը Ռեմսում տեղի ունեցավ ազգագրության 13-րդ տոնախմբությունը: Փառատոնին հրավիրել էինք աշխարհի բոլոր անկյուններից 300 արտիստների: Ռեմսի բնակիչները «Արարատին» ընդունեցին ջերմորեն, մեծ խանդավառությամբ: Վերջինս այժի ընկավ ելույթների բարձր մակարդակով, ինչպես պարերի, երգերի հնչեղությամբ, այնպես էլ բեմական արտահայտչականությամբ: 1994 թ. հունիսի 15-ին Կոմեդիի մեծ թատրոնում իր արտիստական առաջադրանքի կենտրոն տեսցավ «Արարատ» անսամբլը: Բոլոր ծախսածառություններով հասարակությունն արտահայտեց իր երախտագիտությունն այն ջերմության, տաղանդի ու բարի կամքի համար, որ ցուցաբերեց խումբը»:

ՑՈՂԻԿ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՏԱՃԱՐՈՑ

Տեսաերիզ Վեհափառի հիշատակին

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 29 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: «Ասպարեզ» օրաթերթն անդրադառնալով Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի մահվանը գրում է, թե այս օրերին Նյու Յորքի Ազգային առաջնորդարանի կողմից համայն հայության տրամադրության տակ է դրվել մի տեսաերիզ, որը կոչվում է. «Վեհափառ, եղբայր մեր»: Սույն տեսաերիզը պատմում է 1989 թվականի այն անմոռաց օրերի մասին, երբ Մեծի Տանն Կիլիկիո Սահրհազարդ հայրապետ Տ. Տ. Գարեգին Բ կաթողիկոսը իր պատմական անդրանիկ այցելությունը տվեց Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնին, իբրև ցանկալի հյուր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. Վազգեն Ա հայրապետի: Տեսաերիզը սկսվում է Արարատի ու Սբ. Էջմիածնի պատկերներով և Էջմիածնի զանգերի ղողանջով: Այնուհետև լսվում է Վազգեն Ա կաթողիկոսի ողջույնի խոսքը ուղղված Գարեգին Բ կաթողիկոսին, որից հետո պատկերվում է նրանց համատեղ այցը Մեծ Եղեռնի հուշարձան, ինչպես նաև անդրանիկ այցելությունը դեպի Սյունյաց նոր ... թեմը՝ երեցփոխանոնում գտնվող Անդրեի նորա ... հետեւում է այցելությունը Տաթևի վանք: ... մեջբերումներ է կատարում Սուրբ հայրապետների ելույթներից, որոնք խոսում են հայրենի հողի հզորության, հայ հավատի անսասանության, Հայ եկեղեցու միության և մեր միասնական ոգու մասին:

Խորենացու «Հայոց պատմությունը» ֆրանսերեն

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 26 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Լոս Անջելեսում հրատարակվող «Ասպարեզ» օրաթերթը տեղեկացնում է, որ վերջերս Փարիզում «Ժողովուրդների աշխարհին» մատենաշարով ֆրանսերեն թարգմանությամբ լույս է ընծայվել Մովսես Խորենացու «Պատմություն հայոց» գիրքը՝ պրոֆեսոր Ժան Պիեռ Մահեի թարգմանությամբ: Գրքի վերնագիրն է. «Մովսես Խորենացի. Պատմություն Հայոց. Նոր թարգմանություն հայերեն դասական լեզվից»: Թերթը նշում է, որ թարգմանությունը կատարված է բ... մակարդակով, որի առհավատչյան հեղինակի հայագիտական բարձ պատրաստվածությունն է, զուգորդված դասական հայերենի և ֆրանսերենի հիանալի տիրապետումը: Հավելումների բաժնում արված են բնագրի հետ առնչվող լեզվական, պատմամշակութային, աղբյուրագիտական, բնագիտական դիտողություններ և մեկնաբանություններ, որոնք նպաստում են մատենագրական այս հուշարձանի ըստ էության և ըստ ամենայնի ըմբռնմանն ու արժեվորմանը: Թարգմանությունն ունի նաև օգտագործված մատենագիտական ու հատուկ անունների ցանկեր, ինչպես նաև Հայաստանի պատմական քարտեզ:

digitised by A.R.A.R.@

ՖՈՒՏԲՈԼ

Նոր մարզաձեւը խորացնում է արմատները Հայաստանում

Քանակական փոփոխությունը բերում է որակական փոփոխություն

Մեր հանրապետությունում ամենաերիտասարդ մարզաձեւերից է ֆութբոլը: Հոլանդական ծագում ունի այն եւ նրա առաջին տարածողը մեզ մոտ եղավ Ռոբ վան Հասսելը: 1989 թվականին նա սեփական նախաձեռնությամբ եկավ Հայաստան ու ձեռնամուխ եղավ ֆութբոլի առաջին թիմի ստեղծմանը: Եւ քանի որ խաղաձեւը մոտ է բասկետբոլին, ուստի եւ թիմ ընդգրկվեցին ոչ մասնագետ բասկետբոլիստներ, որոնք կարճ ժամանակամիջոցում տիրապետեցին խաղի կանոններին, նրա առանձնահատկություններին: Նրանց մարզական ունակությունների բարձրացմանն ու կատարելագործմանը նպաստեցին Բելգիայում ու Հոլանդիայում կազմակերպված ընկերական հանդիպումներն ու ուսումնա-մարզական հավաքները, որոնց ծախսերն իրենց վրա էին վերցրել տեղի հովանավորները:

Առաջին թիմի հաջողությունները ոգեւորեցին հոլանդացի մարզիչին, եւ նա հնարավորություն ունեցավ ընդլայնել թիմերի քանակը: Դա էլ հնարավորություն տվեց կազմել մի հավաքական թիմ, որը եւ 1991 թվականին նախ մասնակցեց ֆութբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերին, ու եւ իր համար ճանապարհ հարթեց այդ մեծ մրցաշարին մասնակցելու համար: Աշխարհի առաջնությանը մասնակցող 24 թիմերի միջեւ Հայաստանի երիտասարդ թիմը գրավեց 8-րդ տեղը, որը հաջողություն կարելի է համարել:

Այժմ Հայաստանում ֆութբոլի առաջնություն է անցկացվում երկու խմբերով, որոնց մասնակցում են վեցական թիմեր: Բարձրագույն խմբում հաջողությամբ է հանդես գալիս «Հայսինկոյի» թիմը, որի անդամների մեծ մասն էլ հանրապետության հավաքականի հիմնական կորիզն է: Երեւանի Պետական համալսարանի թիվ 1 համալիր մարզադպրոցում գործում են 4 թիմեր: Դրանցից երկուսը բարձրագույն խմբում մրցակից զբաղեցնում են մրցանակային տեղեր: Երկրորդ խմբում մյուս երկու թիմերը նույնպես առաջնության հաղթողի հիմնական հավակնորդներն են: Ֆութբոլի խմբեր են գործում նաեւ Չարենցավանում, Երեւանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում, Գյումրիում, Թալինում, Երեւանի Շահումյանի եւ Մյասնիկյանի շրջաններում: Ի դեպ, ասենք, որ յուրաքանչյուր թիմում խաղի ընթացքում հանդես են գալիս չորական տղաներ եւ աղջիկներ: ՀՀ առաջնությունում հաղթող թիմերը իրավունք են ստանում մասնակցելու Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթի խաղարկությանը: Հավաքականում ընդգրկված մարզիկներ Վազգեն Պողոսյանը, Մարինե Աղամյանը, Զարուհի եւ Լիլիթ Խաչենյանները, Վարուժան Միրիջանյանը, Կարինե Ֆիլոյանյանը, Ավետյանա Առաքելյանը գրավել են ֆութբոլի հայրենիքի մասնագետների ուշադրությունը: Նրանցից Ավետյանան վերջին մեկ տարում հանդես էր գալիս Հոլանդիայի ուժեղագույն թիմերից մեկում: Նման հրավերներ են ստացել նաեւ մյուս խաղացողները: Այժմ հավաքական թիմը մարզում են Մելիք Սանթրոսյանն ու Ռաֆիկ Մարտիրոսյանը: Հոկտեմբերի վերջերին Սլովակիայում տեղի են ունենալու Եվրոպայի գավաթի ընտրական խաղերը: Հայաստանը Սլովակիայի, Լեհաստանի եւ Լյուքսեմբուրգի թիմերի հետ մրցապայքարում պետք է ձգտի նվաճել առաջին տեղը, պայքարը շարունակելու համար:

– Դրա հնարավորությունն ունենք, ասում է թիմի մարզիչ Ռաֆիկ Մարտիրոսյանը: Այդ նպատակով էլ հավաքականն իր ուսումնամարզական հավաքն է անցկացնում պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Հանքավանի մարզական ճամբարում, ուր հիմնականում ուշադրություն ենք դարձնում մարզիկների ընդհանուր ֆիզիկական պատրաստվածության կատարելագործման վրա: Սեպտեմբերից մարզումները կշարունակենք մարզադահլիճում:

Գավաթի խաղարկության եզրափակիչ խաղերն անցկացվելու են Հունգարիայում: Այնուհետեւ հունվարի վերջին կանցկացվեն աշխարհի առաջնության ընտրական խաղերը, ուր գավաթի խաղարկության մեր փուլին կմիանան նաեւ Չեխիայի մարզիկները: Այստեղ արդեն առաջին երկու տեղերը գրաված թիմերը կմասնակցեն 1995 թ. աշնանը Հնդկաստանում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը: Հուսով ենք, որ հաջողությունը ուղեկից կլինի մեզ ինչպես գավաթի խաղարկությունում, այնպես էլ աշխարհի առաջնությունում: Ֆութբոլ մարզաձեւը ընդգրկված է 2000 թ. տեղի ունենալիք օլիմպիական խաղերի ծրագրում: Դա Հայաստանի ֆութբոլիստներին ու նրա ֆեդերացիային պարտավորեցնում է ավելի զարգացնել մարզաձեւը, ավելի ընդլայնել նրա աշխարհագրությունը: Ճշմարիտ է, որ քանակական փոփոխությունը բերում է նաեւ որակական փոփոխություն:

Իհարկե, պետք է ասել, որ ինչպես մյուս բազմաթիվ մարզաձեւերի, այնպես էլ ֆութբոլի զարգացումը ֆինանսական միջոցներ եւ օժանդակություն է պահանջում: Այդ հարցում նրանց պետք է օգնություն ցույց տան ինչպես մարզական կազմակերպությունները, այնպես էլ գործարար մարդիկ, որոնք իրենց կստանան համար կստանան արժանի հատուցում ինչպես հոգեկան ու բարոյական, այնպես էլ իրենց գործունեության շրջանակների ընդլայնման ու օգուտների ավելացման տեսակետից: Այնպես որ մեծ սրտով ձեռք բերած յուրաքանչյուր նվաճում նաեւ մեր նվաճումն է, գործարար մարդիկ:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջատարների հաղթարշավը շարունակվում է

Ավարտվեց ֆուտբոլի Հայաստանի բարձրագույն խմբի առաջնության 20-րդ տուրը: Ինչպես միշտ, առաջատարները կրկին ցանկացին իրենց բարձրության վրա եւ վաստակեցին հերթական 2 միավորները: Կոտայքի շրջանի «Բանանցը» հյուրընկալվելիս 4 անպատասխան գնդակ ուղարկեց առաջնության աղյուսակը եզրափակող Երեւանի «Կանաչի» դարպասը: Մյուս 2 առաջատարները՝ Գյումրիի «Շիրակը» եւ Երեւանի ՀԱԸՄ-ն իրենց խաղերը անցկացրեցին Հայաստանի հավաքականի Ֆրանսիա մեկնելու նախօրեին, խաղացանկով նախատեսվածից մեկ օր շուտ, քանի որ 2 թիմերից էլ 2-ական խաղացող ընդգրկված են հավաքականի կազմում: Գյումրիում «Շիրակը» հաղթեց Երեւանի «Վանին»՝ 2-0: Իսկ «Հրազդան» մարզադաշտում չնայած ՀԱԸՄ-ի բացահայտ առավելությանը, առաջին խաղակեսում նրանց միայն մեկ անգամ հաջողվեց գրավել «Նաիրիտի» դարպասը (Հայկ Մարգարյան): 2-րդ խաղակեսում ՀԱԸՄ-ի առավելությունը էլ ավելի ակնհայտ էր: Կարելի է ասել, որ խաղն ընթանում էր մի դարպասի ուղղությամբ, եւ չհիմնավորված հակառակորդի ճնշմանը՝ «Նաիրիտի» պաշտպանները մեկը մյուսի հետեւից կոպիտ սխալներ թույլ տվեցին: Նախ նույն Հայկ Մարգարյանը կրկնապատկեց հաշիվը, իսկ հետո եկավ առաջնության գլխավոր ռմբարկուի, հավաքականի անդամ Արսեն Ավետիսյանի աստեղային ժամը: Նա դարձավ հեթթրիկի հեղինակ, եւ այժմ 26 գնդակով միանձնյա գլխավորում է ռմբարկուների ցուցակը: Ուրախալի է, որ Բելգիայի հետ կայանալիք Եվրոպայի առաջնության ընտրական հանդիպումից առաջ մեր հավաքականի հարձակվողը լավ մարզավիճակում է, եւ հույս ունենանք, որ այդ կարեւոր խաղում էլ նրա նշանառությունը նույնքան դիպուկ կլինի: Իսկ «Նաիրիտի» ֆուտբոլիստները միայն խաղավերջում մի քանի կտրուկ հակագրոհներ կազմակերպեցին, սակայն արդյունքի չհասան: ԲՄՄ Արարատի-«Արարատ» հանդիպումը հետաձգվել է:

Ահա մյուս խաղերի արդյունքները.

«Երազանք»–«Կոտայք»	1-3
ՀԱՄ ՖԻՄԱ–«Ցեմենտ»	2-2
«Լոռի»–«Զանգեզուր»	0-1

Առաջնության աղյուսակը օգոստոսի 30-ի դրությամբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Շիրակ	35	18	17	1	0	57-12
2. ՀԱԸՄ	30	18	15	0	3	75-14
3. Բանանց	29	19	14	1	4	77-26
4. Ցեմենտ	24	19	9	6	4	35-24
5. ՀԱՄ ՖԻՄԱ	23	18	9	5	4	41-24
6. Արարատ	22	15	9	4	2	64-12
7. Կոտայք	21	19	9	3	7	58-33
8. Ագնավոր	14	17	6	2	9	25-52
9. Երազանք	14	18	5	4	9	18-36
10. Վան	12	19	5	2	12	24-56
11. Լոռի	12	19	4	4	11	18-49
12. Նաիրիտ	11	19	4	3	12	11-30
13. Զանգեզուր	10	17	4	2	11	11-65
14. ԲՄՄ Արայի	9	17	3	3	11	23-58
15. Կանաչ	4	18	1	2	15	12-58

Ռմբարկուները

Արսեն Ավետիսյան	26
Հենրիկ Բերբերյան	22
Անդրանիկ Հովսեփյան	15

Եւրոպա-96 լուսաբանվում է «Լեւոն Թրավելի» աջակցությամբ

Հայաստանի հավաքականի մրցակիցները

ՄԱՐԿ ԷՄՄԵՐՍ («Անդերլեխտ»), պաշտպան, ծնվել է 1966 թ. փետրվարի 25-ին, Համոնտում: Հասակն է 173 սմ, քաշը՝ 73 կգ: Նախկինում հանդես է եկել «Համոնտյուր» (1974-1982), «Վատերշայ» Գենկ (1982-1987), «Մեխելեն» (1987-1992) թիմերում: Պատանեկան հավաքականի կազմում անցկացրել է 7 խաղ, երիտասարդական հավաքականի կազմում 6, օլիմպիականի կազմում եւս 4 խաղ: Ազգային հավաքականի կազմում մասնակցել է 36 միջազգային հանդիպումների, խփել է 2 գնդակ: Առաջին անգամ ազգային հավաքականի համազգեստը հագել է Իսրայել-Բելգիա (2-3) ընկերական խաղում (19.01.1988): Մասնակցել է Իտալիա-90 եւ ԱՄՆ-94 աշխարհի առաջնություններին:

Մարկ Էմմերս

ՎԻՏԱԼ ԲՈՐԿԵԼՄԱՆՍ («Բրյուգե»), պաշտպան, ծնվել է 1963 թ. հունիսի 1-ին, Մաասիկում: Հասակն է 176 սմ, քաշը՝ 74 կգ: Նախկինում հանդես է եկել՝ «Պատրո» Էյսդեն (1975-1986), «Վարեգեմ» (1986-1989) թիմերում: Երիտասարդական հավաքականի կազմում անցկացրել է 1 խաղ: Ազգային հավաքականի կազմում մասնակցել է 12 միջազգային հանդիպումների: Առաջին անգամ ազգային հավաքականի համազգեստը հագել է Բելգիա-Դանիա (3-0) ընկերական խաղում (23.08.1989): Մասնակցել է ԱՄՆ-94 աշխարհի առաջնություններին:

Ռուդի Շմիդտս

Վիտալ Բորկելմանս

ՌՈՒԴԻ ՇՄԻԴՏՍ («Անտվերպեն»), պաշտպան, ծնվել է 1963 թ. օգոստոսի 12-ին, Դյոռնում: Հասակն է 177 սմ, քաշը՝ 74 կգ: 1974 թ. հոկտեմբերի 3-ից հանդես է գալիս «Անտվերպեն» թիմում: Ազգային հավաքականի կազմում մասնակցել է 16 միջազգային հանդիպումների, որոնցից առաջինը Չեխիա եւ Սլովակիա-Բելգիա (1-2) աշխարհի առաջնության ընտրական հանդիպումն էր (02.09.1992), խփել է 1 գնդակ: Մասնակցել է ԱՄՆ-94 աշխարհի առաջնությանը:

ՇԱԽՄԱՏ

Կասպարովն ու Իվանչուկը հաղթեցին

Ռուսաստանի Նիժնի Նովգորոդ քաղաքում ավարտվեց «Պարոն Մեծ Նովգորոդ» անունը կրող շախմատի միջազգային խոշորագույն մրցաշարը, որի ռեյտինգը գերազանցեց 2700 կետը: Դա յուրահատուկ ռեկորդ է: Կրկին իր անգերազանցելի ուժն արտացոլեց աշխարհի չեմպիոն Գարի Կասպարովը, որը 10 հնարավորից վաստակելով 7 միավոր ուկրաինացի միջազգային գրոսմայստեր Վասիլի Իվանչուկի հետ կիսեցին առաջին մրցանակը: 5 միավորով 3-րդ տեղը գրավեց Ռուսաստանի ներկայացուցիչ, միջազգային գրոսմայստեր Վլադիմիր Կրամնիկը:

«Ուրախալի է, որ վերջին տարիների երկարատեւ ընդմիջումից հետո Ռուսաստանում անցկացվեց նման կարգի մրցաշար, սակայն աշխարհի չեմպիոնը մրցաշարի ավարտից անմիջապես հետո: Հուսով եմ, որ շախմատային կյանքը Ռուսաստանում ավելի կաշխուժանա: Կարեւորը որ առույգը շարժվեց», ավելացրեց Կասպարովը:

Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում
արտադրվող լայն սպառման ապրանքների
ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ - ՎԱՃԱՌՔԸ
մեծ հնարավորություն կընձեռի Հայաստանի գործարարներին՝ կնքել չտեսնված առեւտրական պայմանագրեր, դառնալ միջնորդ իրանցի արտադրողների եւ
Ռուսաստանի, Վրաստանի, ԱՊՀ մյուս երկրների սպառողների միջեւ:
Ցուցահանդեսում կներկայացվեն՝
- Մննդամթերք,
- Կենցաղային իրեր,
- Կահույք,
- Հագուստեղեն, գործվածքներ, թելեր,
- Դեղորայք եւ բուժսարքավորումներ,
- Անասնաբուժական սարքավորումներ եւ դեղորայք,
- Ավտոմեքենաներ եւ պահեստամասեր,
- Ծինանյութ եւ այլ ապրանքներ:

սեպտեմբերի 9-18-ը, ժամը՝ 11-19-ը:

Համեցեք մեզ մոտ և Դուք չեք ձեռնանա առանց շահավետ գնումի

Ցուցահանդեսը կգործի Մարզա-համերգային համալիրում

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ՉՎԱՑՈՒՑԱԿ

1994 թվականի օգոստոսի 1-ից մինչեւ օգոստոսի 31-ը

Երեւանից (Զվարթնոց) — Երեւան

Օրերը	Օդանավը	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նշանակավայրը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-----	ՏՈՒ-154	08.00	10.55	R3 1241	ԱԹԵՆՔ	R31242	18.10	*22.30
1-3-5--	ՏՈՒ-134	08.20	11.35	R3 7117	ԱՇԳԱԲԱԴ	R3 7118	12.25	13.45
-2-----	ՏՈՒ-154	08.00	14.00	R3 1241	ԲԵՅՐՈՒԹ	R3 1242	15.00	*22.30
-2--5--	ՏՈՒ-154	13.50	21.00	R3 7095	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ	R3 7096	23.00	*00.35
------7	ՏՈՒ-134	08.00	10.15	R3 105	ԹԵՀՐԱՆ	R3 106	11.45	13.10
1234567	ՏՈՒ-154	05.20	09.00	R3 910	ՄՈՍԿՎԱ	R3 909	10.20	12.45
--3--6-	ՏՈՒ-154	13.00	18.15	R3 894	ՄՈՍԿՎԱ	R3 893	15.50	22.15
12--567	ԻԼ-86	13.00	18.15	R3 900	ՄՈՍԿՎԱ	R3 899	19.50	22.40
-3--6-	ՏՈՒ-154	08.20	15.45	R3 7091	ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ	R3 7092	22.45	*02.55
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	13.50	18.00	R3 7207	ՌՈՍՏՈՎ	R3 7208	23.00	*00.30
---4---	ՏՈՒ-154	12.00	18.15	R3 9037	ՍԱՄԱՐԱ	R3 9038	21.00	22.30
----5--	ՏՈՒ-154	11.00	17.15	R3 9015	Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	R3 9016	19.30	22.50
1234567	ՏՈՒ-134	07.30	08.45	R3 7167	ՍՈՉԻ	R3 7168	10.45	12.00
---4---	ԻԼ-86	04.05	10.00	R3 9827	ՓԱՐԻԶ	R3 9828	21.00	*04.00

Երեւանից (Էրեբունի) — Երեւան

Օրերը	Օդանավը	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նշանակավայրը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
1-3-5--	ՅԱԿ-40	10.45	11.35	ՐЮ-27	ԹԲԻԼԻՍԻ	ՐЮ-28	13.35	14.25
1234567	ՅԱԿ-40	08.00	09.30	ՐЮ-45	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	ՐЮ-46	11.30	13.00
1234567	ՅԱԿ-40	11.30	13.00	ՐЮ-43	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	ՐЮ-44	15.00	16.30
1234567	ՅԱԿ-40	14.30	16.00	ՐЮ-47	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	ՐЮ-48	18.00	19.30
1234567	ՅԱԿ-40	08.30	10.15	ՐЮ-17	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	ՐЮ-18	11.45	13.30
--3-5-7	ՅԱԿ-40	14.45	16.30	ՐЮ-3	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	ՐЮ-4	18.45	20.30
-2-4-6-	ՅԱԿ-40	09.00	10.15	ՐЮ-29	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ	ՐЮ-30	11.45	13.30

Գյումրիից — Գյումրի

Օրերը	Օդանավը	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նշանակավայրը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	06.00	07.30	РГ-7249	ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ	РГ-7250	09.00	10.30
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	11.30	12.40	РГ-7245	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РГ-7246	19.45	20.45
1-3-5-7	ՏՈՒ-134	08.45	13.30	РГ-920	ՄՈՍԿՎԱ	РГ-919	15.05	19.30
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	11.30	16.50	РГ-7245	ՍԱՄԱՐԱ	РГ-7246	17.50	20.45

* ժամանումը հաջորդ օրը

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱ գրասենյակներ կամ Ձեր ճամփորդական գործակալին:

Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

«ԵՎԱ»

ուսումնական կենտրոնը հրավիրում է Ձեզ

Սովորելու 1-3-ամսյա դասընթացներում հետեւյալ մասնագիտությունների գծով.

- օպերատորական գործ, ծրագրային փաթեթների եւ ծրագրավորման լեզուների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա
- անգլերեն լեզու սկսնակների համար Communicative course in English, Learning American English, The Cambrige English course (2 գիրքով), ամերիկյան ուսումնական հաստատություններ ընդունվողների համար TOETL
- բանկային գործ
- հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառումը հաշվապահության մեջ
- կոմերցիա եւ էտիկեցիա
- մերսում (մասաժ)

Դասընթացներն ավարտողներին տրվում են վկայականներ (սերտիֆիկատ) հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Մենք երաշխավորում ենք ոչ միայն ուսուցման բարձր մակարդակ, այլեւ հարմարավետ դասասենյակներ քաղաքի կենտրոնում: Ընդունում ենք ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 16-ը: Հասցեն՝ Սարյան 4 (Սարյանի տուն-թանգարանի դիմաց) Հեռախոս 58-21-22

ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ

OK ENGLISH OK

ինքնուսույց դասընթացներ

Հրատարակում է «ՈՒԹՆ» հրատարակչությունը:

Առաջարկվում են խաղեր, երգեր, գրքեր: «Խոսեցեք» առաքումով, գիրքը, երիզները:

Գինը՝ պարզ ամեն ինչ, բան վաճառք:

268592

343019, 267023

ՔԱՆԴԱԿԱՏԱՆ ՀԱՅԱ ՀԱՄԱ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում է մանրահատակ (Մայկոպ, կաղնի) 200 քմ փոխանցումով: Հեռախոսներ՝ 53.67.26, 55.72.21

Travel Company "ARMINTERTOUR"

Armenia, Yerevan, str. Akop Akopian 2, tel. 22.24.50

«Արմինտերտուր» ֆիրման շարունակում է կանոնավոր չվերթները

Երեւան-Բուրգաս (Բուլղարիա)-Երեւան

երթուղիով ամեն չորեքշաբթի:

Ցանկացողներին հնարավորություն է տրվում հանգստանալ հանրահայտ «Զոլոտիե պեսկի» լողափում: Շտապեք, տեղերը մնտեցում է ավարտին:

Հասցեն՝ Երեւան, Յ. Յակոբյան-2 եւ «Անի» հյուրանոց, հ. 622

Հեռախոս՝ 27-24-50, 27-20-07, 27-20-08, 59-46-22

A STYLE

ՆԱՐԵԿ

սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

«Նարեկ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը սեպտեմբերի 10-ից կազմակերպում է պետական եւ մասնավոր ձեռնարկությունների, ինչպես նաեւ մասնավոր անձանց մեծածախ բեռների տեղափոխություն Հայաստանի Հանրապետությունից Ռուսաստանի Դաշնության Մոսկվա եւ Նիժնի Նովգորոդ քաղաքներ: Ընկերությունը երաշխավորում է բեռների պահպանությունը: Գինը մասչելի է, վճարման կարգը փոխանցումով եւ կանխիկ: Ընկերությունը ցանկացողներին առաջարկում է նաեւ արտասահմանյան արտադրության մեծաքանակ սպառման ապրանքներ՝ 202 լիտր տարողության, քաշը՝ 27 կգ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 27-16-10, 23-53-01 կամ դիմել հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Կոմիտասի պողոտա 49:

A STYLE

ARMENTRUST

ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

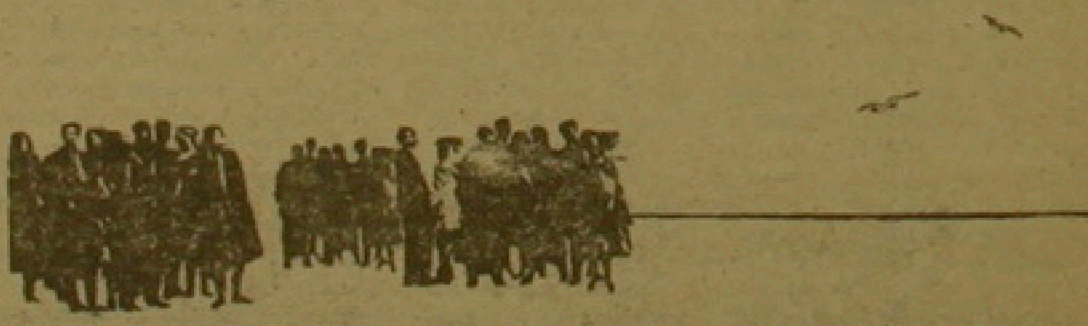

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱԺՆԵՏԵՐԵՐ,

Կցանկանայինք տեղեկացնել Ձեզ, որ Հայաստանի Հանրապետության արժեթղթերի շուկայում առաջին մասնագիտացված «Արմենտրաստ» բաժնետիրական ընկերությունը հաջողությամբ ավարտեց սեփական բաժնետոմսերի առաջին թողարկումը: Այն անցավ աննախադեպ հաջողությամբ՝ նախատեսված 6 ամսի փոխարեն իրականացվեց ընդամենը 2 ամսում: Արդյունքում՝ ավելի քան 900 քաղաքացիներ կատարեցին հուսալի ներդրումներ, դառնալով «Արմենտրաստ» բաց բաժնետիրական ընկերության բաժնետերեր:

Մենք համոզված ենք, որ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիները առավել ակտիվ մասնակցություն կցուցաբերեն երկրորդ թողարկման բաժնետոմսերի բաժանորդագրմանը, որի մանրամասներին կարող եք ծանոթանալ «Արմենտրաստ» բաժնետիրական ընկերության կենտրոնական գրասենյակում:

Միասին մենք կարող ենք ավելին

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
ՀԵՌ. 58.67.18, 58.67.19
ՖԱՔՍ. (007 8852) 56.11.84

NOY's BANK

Պուշկինի 9, հեռ. 582836

Բաղրամյան պող. 79, հեռ. 270516

Զեյթունի փ. 23, հեռ. 462527

Մաշտոցի պող. 37 հեռ. 538381

ք. Էջմիածին, Մաշտոցի փող. 12

բաժնետիրական առեւտրային բանկը

ընդունում է ավանդներ եւ վճարում տոկոսադրույքներ

US $ - 1 ամսով 6 տոկոս
3 ամսով 20 տոկոս
ՌՌ - 3 ամսով 30 տոկոս
դրամ - 3 ամսով 30 տոկոս

տրամադրում է վարկ US $ - ամիսը 12 տոկոս
ՌԴ ռուբլի - ամիսը 20 տոկոս
դրամ - ամիսը 35 տոկոս

բացում եւ վարում է բազմավալյուտային հաշվարկային եւ կողպված հաշիվներ ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց համար

կատարում է փոխանցումներ եւ դրամային սպասարկում Հայաստանի սահմաններից դուրս

հաճախորդներին տրամադրում է վարկային քարտեր Visa, Union Card, Master Card

գնում եւ վաճառում է տարադրամ

Կատարում է դրամարկղային սպասարկում Visa, Union Card, Master Card, Diners Club քարտերով

ԳԻՆԳ

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149, Պատվեր 1833 Տպաքանակը՝ 5000 Ստորագրված է տպագրության՝ 29. 08. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@